

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Loopbaanmonitor onderwijs 2011

**Onderzoek naar de arbeidsmarktpositie
van afgestudeerden van de
lerarenopleidingen in 2010**

**Beleidsonderzoek
Arbeidsmarkt en
Personeelsbeleid
Onderwijs**

drs. H. van Leenen
drs. F.E.M. Bemsden

Loopbaanmonitor onderwijs 2011

**Onderzoek naar de arbeidsmarktpositie
van afgestudeerden van de
lerarenopleidingen in 2010**

**Beleidsonderzoek
Arbeidsmarkt en
Personeelsbeleid
Onderwijs**

drs. H. van Leenen
drs. F.E.M. Bemsden

Regioplan Beleidsonderzoek
Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam
Tel.: +31 (0)20 - 5315315
Fax: +31 (0)20 - 6265199

Dit conceptrapport is alleen bestemd voor intern
gebruik door het ministerie van OCW en is derhalve
niet bestemd voor gebruik door derden.

VOORWOORD

Jaarlijks wordt via de Loopbaanmonitor Onderwijs nagegaan waar pas afgestudeerden aan de lerarenopleidingen terechtkomen. Deze monitor is een belangrijk onderzoek om zicht te houden op de arbeidsmarktpositie van pas afgestudeerden, mede gezien de te verwachten lerarentekorten voor met name het voortgezet onderwijs in de komende jaren. De vraag is in hoeverre pas afgestudeerde leraren in het onderwijs gaan werken of niet en of er verschillen zijn tussen verschillende groepen afgestudeerden. Ook is het van belang om zicht te krijgen op hoe het leraren in het onderwijs bevalt en daarnaast te achterhalen waarom pas afgestudeerden niet in het onderwijs zijn gaan werken.

In opdracht van het ministerie van OCW heeft Regioplan de Loopbaanmonitor 2010 uitgevoerd. Voor dit onderzoek hebben we in april 2011 zo'n 9200 mensen benaderd die in 2010 afstudeerden aan een lerarenopleiding. Wij hebben hen gevraagd een internetenquête in te vullen over hun huidige positie op de arbeidsmarkt. Daarnaast hebben we in oktober 2011 zo'n 1900 afgestudeerden benaderd om nogmaals aan te geven wat hun arbeidsmarktpositie op dat moment was.

We willen hierbij alle betrokkenen bij dit onderzoek bedanken. We denken daarbij allereerst aan de pas afgestudeerden zelf. Zonder de moeite die zij hebben genomen om de vragenlijst in te vullen, was dit onderzoek niet tot stand gekomen. Daarnaast willen we DUO (IB-Groep) bedanken voor hun medewerking. Zij hebben de verzending van de uitnodigingsbrieven verzorgd en ons voorzien van een bestand met kenmerken van de groep afgestudeerden. Als laatste willen we de directie Leraren van het ministerie van OCW bedanken voor hun deskundig commentaar en advies bij de begeleiding bij dit onderzoek.

Heidi van Leenen (onderzoeker)
Francien Berndsén (projectleider)

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	I
1 Inleiding	1
1.1 Onderzoeksvragen.....	1
1.2 Onderzoekspznet en dataverzameling	2
1.3 Respons en representativiteit	3
1.4 Leeswijzer	4
2 Situatie na afstuderen	7
2.1 Arbeidsmarktpositie na afstuderen	7
2.2 Werkzaam binnen het onderwijs.....	11
2.3 Werkzaam buiten het onderwijs.....	14
2.4 Overig.....	15
2.5 Verschillen naar achtergrondkenmerken	17
3 Wens om in het onderwijs te (blijven) werken	21
3.1 Voortzetting loopbaan in het onderwijs.....	21
3.2 Wens om in het onderwijs te werken	22
3.3 Op zoek naar een (andere) baan.....	24
4 Werkklimaat en begeleiding	27
4.1 Werkklimaat algemeen	27
4.2 Begeleiding	29
4.3 Voorbereidingstijd	32
Literatuur	33
Bijlagen	35
Bijlage 1 Respons en representativiteit	37
Bijlage 2 Tabellen bij hoofdstuk 2	43
Bijlage 3 Tabellen bij hoofdstuk 3	51
Bijlage 4 Tabellen bij hoofdstuk 4	57
Bijlage 5 Opmerkingen van respondenten.....	61
Bijlage 6 Analyse CBS-microdata	63

SAMENVATTING

Inleiding

Door de inzet van het Actieplan LeerKracht van Nederland zijn allerlei maatregelen in het leven geroepen om het lerarenberoep aantrekkelijker te maken en de tekorten op de onderwijsarbeidsmarkt aan te pakken. In het primair onderwijs worden de komende jaren geen grote lerarentekorten verwacht¹. Het voortgezet onderwijs daarentegen krijgt de komende jaren naar verwachting wel moeite om in de vraag naar leraren te voorzien. Het is daarom van belang om het aanbod van leraren te kunnen monitoren. Vandaar dat het ministerie van OCW jaarlijks de Loopbaanmonitor Onderwijs uitzet, een onderzoek waarbij de arbeidsmarktpositie van pas afgestudeerde leraren in kaart wordt gebracht. In deze monitor worden afgestudeerden van de lerarenopleidingen gevraagd naar hun arbeidsmarktpositie op drie verschillende peilmomenten en de kenmerken daarvan. Het gaat alleen om de afgestudeerden die voor het eerst een lerarenopleiding hebben afgerond. Het komt namelijk voor dat mensen vervolgens nog andere lerarenopleidingen volgen, bijvoorbeeld in een ander vak of een specialistische master.

De onderstaande resultaten hebben betrekking op de groep afgestudeerden van het gehele kalenderjaar 2010 (ofwel cohort 2010).² We hebben dit cohort twee keer benaderd. Bij deze eerste meting heeft een kwart van de bijna 9200 afgestudeerden in het jaar 2010 gereespondeerd. Bij deze meting hebben we gevraagd naar hun arbeidssituatie op twee verschillende peildata, namelijk direct en een halfjaar na afstuderen. Bij de tweede meting hebben we gevraagd naar hun situatie een jaar na afstuderen. Bij deze meting heeft zo'n 60 procent van de bijna 1900 benaderde afgestudeerden gereageerd. We bespreken in deze samenvatting, tenzij anders aangegeven, de resultaten van het tweede peilmoment, een halfjaar na afstuderen.

Arbeidsmarktpositie

Direct na afstuderen werkt twee derde van de afgestudeerde leraren uit 2010 in het onderwijs. Een halfjaar na afstuderen werkt 77 procent in het onderwijs en een jaar na afstuderen 76 procent.

We maken onderscheid tussen de lerarenopleiding basisonderwijs (BaO) en de lerarenopleiding voortgezet onderwijs (VO). Deze laatste bevat tevens de universitaire lerarenopleidingen (ULO). Sinds cohort 2008 neemt het aandeel afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO dat in het onderwijs werkt iets af. Bij de lerarenopleiding VO bleef het aandeel de laatste jaren constant, maar

¹ Ministerie van OCW (2011) *Nota Werken in het Onderwijs 2012*.

² Cohort 2010 is de groep mensen die in het kalenderjaar 2010 is afgestudeerd aan een lerarenopleiding.

zien we nu ook een minieme afname, alhoewel een jaar na afstuderen juist weer meer mensen in het onderwijs werken. Ook dit jaar hebben de afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO meer moeite om een baan in het onderwijs te vinden dan de afgestudeerden van de lerarenopleiding VO. Deze laatste groep had vaker de baan al voor het afstuderen.

Tabel S.1 Ontwikkeling arbeidsmarktpositie afstudeercohort 2009 en 2010*

		Direct na afstuderen		Halfjaar na afstuderen		1 jaar na afstuderen	
		2009	2010	2009	2010	2009	2010
Baan binnen het onderwijs	BaO	71%	66%	83%	80%	77%	77%
	VO	69%	66%	73%	72%	69%	75%
	ULO	79%	77%	83%	78%	79%	82%
	Totaal	71%	67%	80%	77%	74%	76%
Baan buiten het onderwijs	BaO	10%	11%	6%	7%	10%	8%
	VO	17%	19%	16%	17%	20%	15%
	ULO	12%	9%	12%	12%	16%	10%
	Totaal	12%	14%	10%	11%	14%	11%
Overig**	BaO	19%	23%	10%	13%	13%	16%
	VO	14%	15%	10%	11%	11%	10%
	ULO	9%	15%	4%	10%	4%	8%
	Totaal	17%	19%	10%	12%	12%	13%

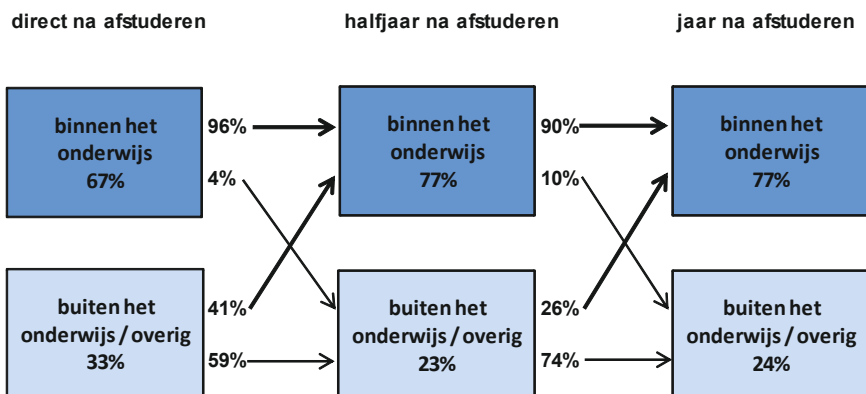
* De cijfers hebben, sinds cohort 2008, alleen betrekking op mensen die voor het eerst een lerarenopleiding hebben afgerond.

** De groep 'overig' bestaat uit mensen die niet of minder dan twaalf uur werken.

Werkzaam binnen het onderwijs

Figuur S.1 laat zien dat van degenen die direct na afstuderen binnen het onderwijs werkten, 4 procent het onderwijs na een halfjaar verlaat.

Figuur S.1 Stromen tussen de groep wel en niet werkend in het onderwijs

Iets meer dan de helft van de afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO vervult uitsluitend vervangingsbanen in het onderwijs, tegenover bijna 10 procent van de afgestudeerden van de lerarenopleiding VO. Afgestudeerden van de lerarenopleiding VO hebben dan ook vaker een vast contract.

Net als voorgaande jaren zijn beginnende leraren³ redelijk tevreden over het werkklimaat binnen hun school. Degenen met een reguliere baan zijn meer tevreden dan degenen met een vervangingsbaan. Deze laatste groep, met name de afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO, geeft vaker dan vorig jaar aan dat het moeilijk is om een vast contract te krijgen in het onderwijs.

Niet alle beginnende leraren zeggen voldoende begeleiding te krijgen. Vijftien procent van de beginnende leraren geeft aan geen of amper begeleiding te ontvangen. Dit percentage ligt wel iets lager dan vorig jaar (20%). Als ze wel begeleiding krijgen, dan is de inhoud van de begeleiding bij afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO vooral gericht op praktische zaken en bij de afgestudeerden van de lerarenopleiding VO daarnaast meer op pedagogische en didactische vaardigheden. Het aantal afgestudeerden van de lerarenopleiding VO dat aangeeft dat ze minder lessen mogen geven, is dit jaar gestegen tot 30 procent.⁴

Twee derde van de pas afgestudeerde leraren is erg tevreden over het werken in het onderwijs en geeft hiervoor een rapportcijfer 8 of hoger. Iets meer dan de helft (55%) van degenen die binnen het onderwijs werken, wil nog 10 jaar of langer in het onderwijs blijven werken.

Werkzaam buiten het onderwijs of niet werkzaam

Ruim 30 procent van de pas afgestudeerde leraren heeft direct na afstuderen een baan buiten het onderwijs, een kleine baan of werkt niet. Van deze groep heeft ruim 40 procent na een halfjaar wel een onderwijsbaan.

De voornaamste reden om helemaal niet te werken, is voor de afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO dat zij verder studeren. De afgestudeerden van de lerarenopleiding VO geven veel vaker dan degenen van de lerarenopleiding BaO aan dat zij werkloos zijn. Een derde van de werkloze afgestudeerde leraren heeft een lerarenopleiding VO in de richting maatschappijvakken/godsdiensd/geschiedenis gedaan.

³ Het gaat hier niet alleen om leraren die voor het eerst een lerarenopleiding hebben afgerond, maar ook om afgestudeerden die sinds 2007 of later voor de klas staan. Op deze manier kunnen we ons beperken tot echt beginnende leraren. Het komt namelijk voor dat docenten al jarenlang lesgeven en dus veel ervaring hebben, maar nog niet over een diploma beschikken.

⁴ In de cao-VO is afgesproken dat beginnende leraren vanaf 1 augustus 2009 een reductie van 20 procent van hun lestaak in hun eerste jaar moeten krijgen.

Twee derde van de groep die niet in het onderwijs werkt, wil in het onderwijs werken. Ongeveer de helft van deze mensen stelt hier wel bepaalde voorwaarden aan, zoals het hebben van een vast contract.

Verschillen in arbeidsmarktpositie

We hebben gekeken of bepaalde achtergrondkenmerken van invloed zijn op de arbeidsmarktpositie van pas afgestudeerde leraren. We zien dat 30-plussers met een lerarenopleiding VO vaker binnen het onderwijs werken dan mensen onder de 30 jaar. Afgestudeerden met een lerarenopleiding VO in de exacte vakken, economie en talen hebben vaker een onderwijsbaan dan degenen met een andere vakrichting.

In de regio Noord hebben afgestudeerde leraren minder vaak een onderwijsbaan dan in andere regio's en dit geldt met name bij de afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO. Het aantal afgestudeerden met een vast contract is het laagst in regio Noord en het hoogst in regio West.

1 INLEIDING

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) heeft de laatste jaren extra geïnvesteerd in leraren en het lerarenberoep. Door het Actieplan LeerKracht van Nederland zijn allerlei maatregelen in het leven geroepen om het lerarenberoep aantrekkelijker te maken en de tekorten op de onderwijs-arbeidsmarkt aan te pakken.

Vooraf in het voortgezet onderwijs wordt de komende jaren een lerarentekort verwacht.¹ Enerzijds vanwege de uitstroom van (gepensioneerde) leraren en anderzijds vanwege een stijgend leerlingenaantal. Het primair onderwijs krijgt echter te maken met leerlingekrimp in bepaalde regio's. Tot 2017 wordt in het primair onderwijs dan ook geen lerarentekort verwacht.

Om eventuele tekorten op de onderwijsarbeidsmarkt te kunnen inschatten, is het van belang om het aanbod, dat mede bepaald wordt door het aantal afgestudeerde leraren, te monitoren. In opdracht van het ministerie van OCW wordt jaarlijks de Loopbaanmonitor Onderwijs uitgevoerd om de arbeidsmarktpositie van pas afgestudeerde leraren te achterhalen. Belangrijke vragen zijn of pas afgestudeerden wel of niet binnen het onderwijs gaan werken en hoe degenen die binnen het onderwijs werken hun werk waarderen.

Dit rapport richt zich op de groep afgestudeerden die in het gehele kalenderjaar 2010 een lerarenopleiding heeft afgerond.² In dit rapport noemen we deze groep het cohort 2010. Onder dit cohort hebben we gevraagd naar hun situatie op drie verschillende peildata. Voordat we ingaan op de resultaten, gaan we eerst in op het doel, de opzet en de methode van dataverzameling van de monitor.

1.1 Onderzoeksvragen

De Loopbaanmonitor heeft een drieledig doel:

- het in kaart brengen van de arbeidsmarktpositie van beginnende leraren en ontwikkelingen relateren aan de economische conjunctuur en onderwijs-arbeidsmarkt;
- het weergeven van verschillen in arbeidsmarktpositie als wordt gekeken naar achtergrondkenmerken en regio;
- beschrijven hoe beginnende leraren het werkklimaat en de begeleiding van de school waar zij werken waarderen.

We hebben de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

¹ Ministerie van OCW (2011) *Nota Werken in het Onderwijs 2012*.

² 93 procent van deze afgestudeerden heeft voor oktober het diploma behaald.

Arbeidsmarktpositie

- 1) Wat is de arbeidsmarktsituatie van pas afgestudeerden van de lerarenopleiding uit 2010, direct, een halfjaar en een jaar na afstuderen?
- 2) Welke ontwikkelingen zien we in de arbeidsmarktpositie direct, een halfjaar en een jaar na afstuderen over meerdere jaren? In hoeverre zijn deze ontwikkelingen te relateren aan de economische conjunctuur en de ontwikkelingen op de onderwijsarbeidsmarkt?

Verschillen in arbeidsmarktpositie

- 3) Welke verschillen in arbeidsmarktpositie zijn er tussen afgestudeerden van de lerarenopleidingen in de kenmerken geslacht, leeftijd, etniciteit en regio?

Werkklimaat en begeleiding

- 4) Hoe oordelen beginnende leraren over het werkklimaat van de school waar zij een baan hebben gevonden? Was de opleiding van voldoende kwaliteit om aan de slag te gaan als leraar? Wat vinden zij van de begeleiding bij de start van hun loopbaan? Is er wat dit betreft een verschil tussen degenen die in het onderwijs werkzaam blijven en degenen die het onderwijs hebben verlaten (een halfjaar en een jaar na afstuderen)?

1.2 Onderzoekopzet en dataverzameling

Onder het cohort 2010 hebben we twee vragenlijsten uitgezet. De eerste vragenlijst is in april 2011 gestuurd naar de gehele populatie van afgestudeerden uit het kalenderjaar 2010.³ In deze vragenlijst vragen we naar hun situatie in oktober 2010 (direct na het afstuderen) en hun situatie in april 2011 (een halfjaar later). Onder afgestudeerden die hebben aangegeven nogmaals benaderd te willen worden, is een tweede vragenlijst in oktober 2011 uitgezet. In deze vragenlijst wordt gevraagd naar de arbeidsmarktpositie in oktober 2011 (een jaar na het afstuderen).

Tabel 1.1 Meetmomenten van arbeidsmarktpositie in dit rapport

Arbeidsmarktpositie	Metingen cohort 2010
1 ^e meetmoment: direct na afstuderen	oktober 2010
2 ^e meetmoment: halfjaar na afstuderen	april 2011
3 ^e meetmoment: een jaar na afstuderen	oktober 2011

³ Mensen die een educatieve minor volgden, bevinden zich niet in de populatie, aangezien zij bij DUO-IB-Groep momenteel alleen geregistreerd staan bij hun hoofdstudie. Academische pabogediplomeerden komen wel in de populatie terecht. In 2010 zullen deze studenten echter nog niet afgestudeerd kunnen zijn, aangezien deze nieuwe opleiding, die vaak 4 jaar duurt, pas vanaf 2008 gestart is.

Op basis van een lijst met opleidingscodes van lerarenopleidingen heeft DUO-IB-Groep een selectie gemaakt van de afgestudeerden in 2010. Het gaat hierbij om degenen die voor het eerst een lerarenopleiding hebben afgerond. Wij hebben een splitsing gemaakt tussen afgestudeerden van een lerarenopleiding basisonderwijs (BaO) en afgestudeerden van een lerarenopleiding voortgezet onderwijs (VO). Verpleegkunde, opleidingen voor speciaal onderwijs en kunstvakopleidingen waarbij niet expliciet in de naamgeving vermeld stond dat het om een lerarenopleiding voor basis- of voortgezet onderwijs ging, zijn uitgesloten.

Vanwege privacyregels heeft DUO-IB-Groep de afgestudeerden aangeschreven. De afgestudeerden hebben een brief op hun huisadres ontvangen met een uitnodiging om de vragenlijst online in te vullen. Onder de invullers hebben we een cadeaubon verlost. Afgestudeerden die aangaven nogmaals benaderd te mogen worden, zijn via e-mail door ons aangeschreven om de tweede vragenlijst in te vullen.

De inhoud van de vragenlijsten bestond grofweg uit de volgende onderdelen:

- achtergrondvragen: geslacht, geboortjaar, geboorteland, regio, lerarenopleiding, vooropleiding;⁴
- arbeidsmarktpositie: wel/niet werkend, sector, baankenmerken;
- tevredenheid onderwijsbaan: werkklimaat, begeleiding, voorbereidingstijd;
- loopbaanontwikkeling: wens om wel of niet in het onderwijs te (blijven) werken.

1.3 Respons en representativiteit

De gehele populatie van afgestudeerden die voor het eerst een lerarenopleiding voltooid hebben, bestaat in 2010 uit bijna 9200 mensen (9173). Bij de gecombineerde eerste/tweede meting heeft een kwart gerespondeerd (2262). Bij de derde meting hebben we alleen degenen benaderd die bij de gecombineerde eerste en tweede meting aangegeven hebben deel te willen nemen aan de laatste meting. Van de 1893 mensen die we hebben benaderd, heeft ongeveer 60 procent gereageerd (1125) (zie bijlage 1, tabel B1.1).

Van de responsgroep heeft 55 procent een lerarenopleiding BaO afgerond (1252 mensen) en 45 procent een lerarenopleiding VO (1010 mensen). Bij de afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO is juni de vaakst voorkomende afstudeermaand (zie bijlage 1, tabel B1.9). Voor de afgestudeerden van lerarenopleiding VO zijn dat de maanden juni, juli en augustus. 94 procent van alle pas afgestudeerde leraren heeft voor oktober hun diploma behaald.

⁴ Een aantal van deze gegevens is niet in de vragenlijst opgenomen, aangezien deze al bekend waren via DUO-IB-Groep.

De respons wijkt op bepaalde punten iets af van de populatie, maar we hebben ervoor gekozen geen weging toe te passen, aangezien de afwijkingen klein zijn. Binnen de groep afgestudeerden van de lerarenopleiding VO hebben relatief gezien minder mensen uit de laagste leeftijdsgroepen gerespondeerd. Daarnaast hebben er wat meer mensen uit de regio Oost bij de lerarenopleiding BaO gerespondeerd. Bij de lerarenopleiding VO zien we dat autochtone afgestudeerden wat vaker hebben meegedaan dan allochtone afgestudeerden. Ten slotte valt te zien dat bij de afgestudeerden van de lerarenopleiding lichamelijke opvoeding een groter verschil is in de mate van respons dan bij de andere vakken. Deze afgestudeerden hebben minder vaak gerespondeerd. In bijlage 1 kunt u de bijbehorende tabellen vinden.

In 2011 hebben we naast dit enquêteonderzoek ook een analyse uitgevoerd op populatiebestanden die via het Centrum voor Beleidsstatistiek (CvB) van het CBS beschikbaar waren gesteld. Via de analyse op deze zogeheten microdata konden we uitspraken doen over de arbeidsmarktpositie van de gehele populatie van pas afgestudeerden van de lerarenopleiding en niet alleen van de respondenten, zoals binnen de monitor. We hebben hierbij de populatie van 2007, 2008 en 2009 bekeken. De bestandsanalyses houden in dat we afgestudeerden van de lerarenopleidingen opzochten in bestanden van werkenden en uitkeringsgerechtigden. Vervolgens konden we bepalen hoe groot het aantal afgestudeerden is dat werkelijk in het onderwijs is gaan werken en daarnaast uitspraken doen over de representativiteit van de resultaten vanuit de monitor. We hebben hierbij gekeken naar kenmerken die ook hierboven genoemd zijn. Het bleek dat de kenmerken van de afgestudeerden amper invloed hebben op de mate van representativiteit. Naar onze verwachting hebben we echter wel een lichte oververtegenwoordiging gevonden bij de respons op de enquête van afgestudeerden die binnen het onderwijs werken. Deze analyse was nog niet mogelijk voor afgestudeerden uit 2010, omdat de bestanden daarvoor nog niet beschikbaar zijn. Meer informatie over deze analyse vindt u in bijlage 6.

1.4 Leeswijzer

In deze rapportage ligt de nadruk op het bespreken van de resultaten van het meetmoment 'een halfjaar na afstuderen' van cohort 2010. Over dit meetmoment hebben we namelijk de meeste informatie verzameld. We zullen echter wel, voor zover mogelijk, een vergelijking maken met het meetmoment 'direct na afstuderen' en 'een jaar na afstuderen' en vorige jaren.

In hoofdstuk 2 wordt de arbeidsmarktpositie van beginnende leraren in kaart gebracht (onderzoeksvraag 1 en 2). In dit hoofdstuk kijken we ook naar verschillen in achtergrondkenmerken (onderzoeksvraag 3). In hoofdstuk 3 bespreken we de wens van afgestudeerden om in het onderwijs te werken of te blijven werken. Vervolgens staat in hoofdstuk 4 het werkklimaat en de begeleiding centraal vanuit het oogpunt van de beginnende leraren

(onderzoeksvraag 4). Aan het einde van de rapportage zijn een literatuuroverzicht en de bijlagen opgenomen. De bijlagen bevatten meer achtergrondinformatie over de respons, extra tabellen bij de diverse hoofdstukken, opmerkingen van respondenten en een analyse op CBS-microdata.

2 SITUATIE NA AFSTUDEREN

In dit hoofdstuk gaan we in op de arbeidsmarktpositie van de afgestudeerde leraren uit 2010. We kijken of ze in het onderwijs zijn gaan werken of niet en naar de kenmerken van hun (eventuele) baan en of bepaalde achtergrondkenmerken invloed hebben op de arbeidsmarktpositie.

2.1 Arbeidsmarktpositie na afstuderen

Na het afronden van de lerarenopleiding gaan de meeste leraren aan de slag in het onderwijs. Een ander deel van de afgestudeerden vindt een baan buiten het onderwijs. De overgebleven groep heeft een kleine baan of werkt (nog) niet, vanwege werkloosheid, doorstuderen, zorg voor kinderen en dergelijke. In de rest van het rapport spreken we van drie verschillende groepen, namelijk:

1. werkzaam binnen het onderwijs;
2. werkzaam buiten het onderwijs;
3. overig.

Voor de verdeling in deze groepen zijn de volgende definities gehanteerd:¹

- Iemand die twaalf uur per week of meer in het onderwijs werkt, wordt tot de groep 'baan binnen onderwijs' gerekend.
- Iemand die twaalf uur of meer per week buiten het onderwijs werkt, en daarnaast niet of minder dan twaalf uur binnen het onderwijs, wordt tot de groep 'baan buiten onderwijs' gerekend.
- Iedereen die niet of minder dan twaalf uur per week werkt, wordt tot de groep 'overig' gerekend.

Twee derde van de afgestudeerde leraren (cohort 2010) werkt direct na afstuderen in het onderwijs. Een halfjaar na afstuderen neemt dat toe tot meer dan driekwart van de afgestudeerde leraren (77%). Een jaar na afstuderen blijft het aandeel dat binnen het onderwijs werkt vrijwel gelijk (76%). Bij cohort 2009 was er nog een daling te zien, terwijl voorheen een jaar na afstuderen er juist altijd een stijging was van het aandeel afgestudeerden met een onderwijsbaan.

Net zoals vorige jaren hebben afgestudeerden aan de universitaire lerarenopleiding het vaakst een onderwijsbaan en afgestudeerden aan de lerarenopleiding voortgezet onderwijs het minst vaak. In vergelijking met andere studies hebben leraren vaak een baan. Volgens het CBS hebben hoger opgeleiden die als leraar zijn afgestudeerd namelijk het vaakst een baan na afstuderen als wordt gekeken naar afstudeerrichting.²

¹ Hierbij wordt de definitie van het CBS gehanteerd, dat iemand werkzaam is als hij/zij een baan van twaalf uur of meer per week heeft.

² CBS (2011) *Jaarboek Onderwijs in Cijfers*.

Tabel 2.1 Ontwikkeling arbeidsmarktpositie afstudeercohort 2009 en 2010*

		Direct na afstuderen		Halfjaar na afstuderen		1 jaar na afstuderen	
		2009	2010	2009	2010	2009	2010
Baan binnen het onderwijs	BaO	71%	66%	83%	80%	77%	77%
	VO	69%	66%	73%	72%	69%	75%
	ULO	79%	77%	83%	78%	79%	82%
	Totaal	71%	67%	80%	77%	74%	76%
Baan buiten het onderwijs	BaO	10%	11%	6%	7%	10%	8%
	VO	17%	19%	16%	17%	20%	15%
	ULO	12%	9%	12%	12%	16%	10%
	Totaal	12%	14%	10%	11%	14%	11%
Overig**	BaO	19%	23%	10%	13%	13%	16%
	VO	14%	15%	10%	11%	11%	10%
	ULO	9%	15%	4%	10%	4%	8%
	Totaal	17%	19%	10%	12%	12%	13%

* De cijfers hebben, in tegenstelling tot eerdere jaren, alleen betrekking op mensen die voor het eerst een lerarenopleiding hebben afgerond.

** De groep 'overig' bestaat uit mensen die niet of minder dan twaalf uur per week werken.

Groep die het onderwijs verlaat

We hebben specifiek ingezoomd op de groep die een halfjaar na afstuderen in het onderwijs werkt en gekeken naar hun arbeidsmarktpositie een jaar na afstuderen. Hierdoor kunnen we een vergelijking maken tussen de groep die alsnog het onderwijs verlaat en de groep die blijft.

Van degenen die een halfjaar na afstuderen een onderwijsbaan hebben, werkt 10 procent een halfjaar later niet meer in het onderwijs. Dit kunnen we voor een groot deel verklaren doordat deze groep die het onderwijs na een halfjaar verliet, vrijwel nooit een vast contract had. Slechts 6 procent had een vast contract tegenover 31 procent van de groep die wel binnen het onderwijs bleef werken. Ook opvallend was dat deze groep die het onderwijs verliet, van plan was om minder lang in het onderwijs te blijven werken en vaker op zoek was naar een (andere) baan. Dit is niet vreemd, aangezien deze afgestudeerden weinig baanzekerheid hadden. Ze hadden bovendien minder vaak begeleiding (72%) ontvangen dan de groep die in het onderwijs blijft werken (87%). Het ontbreken van een vast contract en begeleiding zorgt er dus mogelijk voor dat afgestudeerden die wel een start maken in het onderwijs, het onderwijs alsnog verlaten.

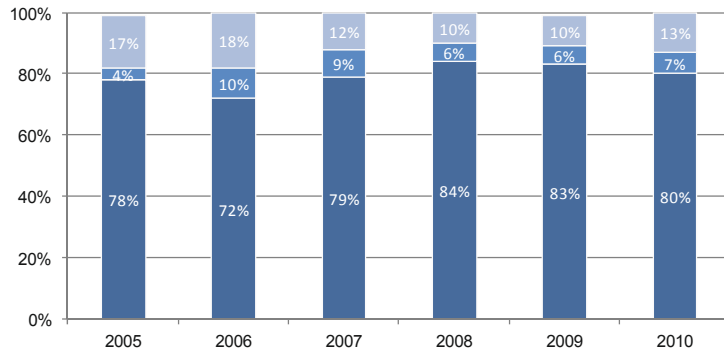
Arbeidsmarktpositie afgestudeerde leraren door de tijd heen

In figuur 2.1 geven we de arbeidsmarktpositie van alle pas afgestudeerden een halfjaar na afstuderen weer. We hebben hier de cohorten van 2005 tot en met 2010 opgenomen. Bij de lerarenopleiding BaO zien we dat na een stijging in het aandeel werkenden in het onderwijs sinds 2006, dit aandeel afneemt vanaf 2008. Het aantal afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO dat in het

onderwijs werkt, is echter nog wel steeds hoger dan in de jaren 2005 tot en met 2007.

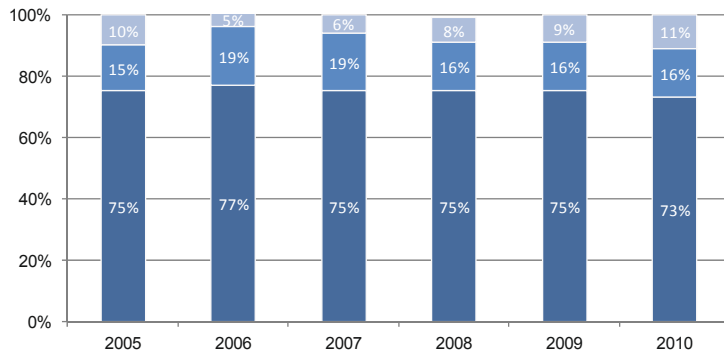
Bij de lerarenopleiding VO blijft het aandeel mensen dat binnen het onderwijs werkt de laatste jaren constant rond de 75 procent.

Figuur 2.1 Arbeidsmarktpositie pas afgestudeerde leraren, halfjaar na afstuderen³

Lerarenopleiding BaO

■ Baan binnen onderwijs ■ Baan buiten onderwijs ■ Overig

Lerarenopleiding VO

■ Baan binnen onderwijs ■ Baan buiten onderwijs ■ Overig

³ Voor cohort 2005 en 2006 geldt dat het gaat om respondenten die hebben deelgenomen aan alle drie de metingen. De cijfers vanaf cohort 2008 hebben, in tegenstelling tot eerdere jaren, alleen betrekking op mensen die voor het eerst een lerarenopleiding hebben afgerond.

Baan zoeken

Ruim 70 procent van de afgestudeerden van de lerarenopleiding VO had de baan binnen het onderwijs al voor zijn/haar afstuderen. Bijna de helft van deze groep had een LIO- of DIO-schap tijdens de studie, dus wellicht konden zij een aanstelling verkrijgen op hun stageschool. Van de afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO had een beduidend kleiner aandeel de onderwijsbaan al voor het afstuderen (26%) en de helft meteen of binnen een maand. De percentages zijn vergelijkbaar met cohort 2009.

Ook een groot deel van de afgestudeerden die buiten het onderwijs werken, had de baan al voor het afstuderen (ongeveer de helft). Dit betreffen vermoedelijk bijbanen die men tijdens de studie al had.

Tabel 2.2 Hoe lang hebben pas afgestudeerde leraren gezocht naar de eerste baan na afronding van de (laatste) lerarenopleiding? (halfjaar na afstuderen)

	Binnen onderwijs N=1736		Buiten onderwijs N=254	
	BaO N=1001	VO N=735	BaO N=88	VO N=166
	Had de baan al voor mijn afstuderen	26%	73%	52%
Had meteen of binnen 1 maand een baan	51%	17%	27%	13%
Heb 1 of 2 maanden gezocht	11%	3%	2%	8%
Heb 3 maanden of langer gezocht	12%	7%	18%	25%
Onbekend	0%	-	-	-

Afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO hadden, net als bij de vorige twee cohorten, meer moeite om een baan te vinden dan degenen die een lerarenopleiding VO afronden.

Tabel 2.3 Hoeveel moeite kostte het pas afgestudeerde leraren om de baan te vinden? (halfjaar na afstuderen)

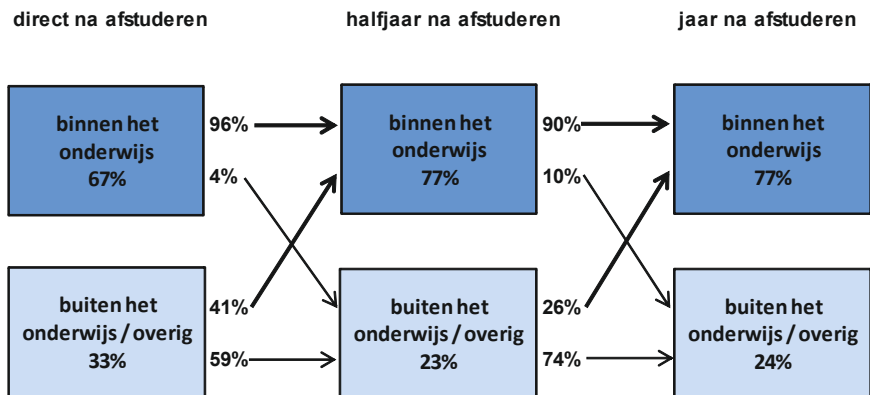
	Binnen onderwijs N=1736		Buiten onderwijs N=254	
	BaO N=1001	VO N=735	BaO N=88	VO N=166
	(Vrijwel) geen moeite	31%	45%	43%
Weinig moeite	48%	42%	43%	39%
Veel moeite	17%	11%	9%	24%
Zeer veel moeite	4%	2%	5%	4%

2.2 Werkzaam binnen het onderwijs

In figuur 2.2 geven we de stromen weer tussen de groep die wel en de groep die niet in het onderwijs werkt. Van degenen die direct na afstuderen een onderwijsbaan hebben, werkt vrijwel iedereen (96%) een halfjaar later ook binnen het onderwijs. Als we dit nog een halfjaar later bekijken, zien we dat 90 procent een jaar later nog in het onderwijs werkt.

Van de groep die direct na afstuderen buiten het onderwijs werkt of helemaal niet werkt, heeft een halfjaar later 40 procent alsnog een onderwijsbaan. Van degenen die een halfjaar na afstuderen buiten het onderwijs of niet werken, krijgt ongeveer een kwart een halfjaar later alsnog een onderwijsbaan.

Figuur 2.2 Stromen tussen de groep wel en niet werkend in het onderwijs

Hieronder gaan we verder met de arbeidsmarktpositie van de afgestudeerden *een halfjaar na afstuderen*, tenzij anders vermeld.

Bijna alle afgestudeerden die in het onderwijs zijn gaan werken, gaan aan de slag als docent (zie bijlage 2, tabel B2.1). Slechts enkelen vervullen een andere functie binnen het onderwijs, zoals intern begeleider of onderwijsassistent.

Soort baan

Net als in het voorgaande jaar werkt ruim 40 procent van de afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO voltijd. Afgestudeerden van de lerarenopleiding VO werken minder vaak voltijds (27%). Een jaar na afstuderen zijn deze percentages nagenoeg gelijk (bijlage 2, tabel B2.2). In vergelijking met cohort 2008 valt het op dat afgestudeerden een halfjaar na afstuderen minder vaak een voltijdsbaan hebben. Bij cohort 2008 werkte namelijk 58 procent van de afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO voltijds en 37 procent van de lerarenopleiding VO.

Tabel 2.4 Binnen het onderwijs: aanstelling pas afgestudeerde leraren in aantal uren (halfjaar na afstuderen) (N=1736)

	BaO N=1001	VO N=735
Voltijd: 36 uur of meer	43%	27%
Deeltijd: 24 tot 36 uur	31%	43%
Deeltijd: 12 tot 24 uur	26%	29%

Contractvorm

Slechts 10 procent van de afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO heeft een halfjaar na afstuderen een vast contract, tegenover 49 procent bij de afgestudeerden van de lerarenopleiding VO. De afgestudeerden zijn dan nog maar net aan het werk, het is dus niet verwonderlijk dat niet iedereen meteen een vast contract heeft. Desondanks is het verschil tussen BaO en VO groot. Ook afgelopen twee jaren deden deze verschillen zich voor. Een jaar na afstuderen neemt het aandeel pas afgestudeerde leraren met een vast contact bij de lerarenopleiding BaO toe tot bijna 30 procent en bij de lerarenopleiding VO tot 70 procent.

Tabel 2.5 Binnen het onderwijs: aanstelling pas afgestudeerde leraren naar soort contract (halfjaar na afstuderen) (N=1736)

Aanstelling		Totaal
BaO N=1001	Vast contract (voor onbepaalde tijd)	10%
	Tijdelijk contract	56%
	Anders*	33%
VO N=735	Vast contract (voor onbepaalde tijd)	49%
	Tijdelijk contract	47%
	Anders*	4%

* Onder de categorie 'anders' vallen onder andere oproepcontracten en freelancers zonder contract.

Iets meer dan de helft van de afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO vervult uitsluitend vervangingsbanen. Bij afgestudeerden van de lerarenopleiding VO komt dat veel minder vaak voor (bijna 10%).

Van degenen die uitsluitend vervangingsbanen vervullen, geeft ruim 70 procent aan (waarschijnlijk) geen uitzicht te hebben op een vast contract. Dat is meer dan het cohort van het jaar ervoor. Destijds gaf bijna 60 procent aan geen uitzicht te hebben op een vaste baan. Voor de afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO is dit percentage het hoogst.

Tabel 2.6 Binnen het onderwijs: Hebben pas afgestudeerde leraren met een vervangingsbaan uitzicht op een vast contract binnen het onderwijs? (halfjaar na afstuderen) (N=600)*

	BaO N=531	VO N=69
Ja, met zekerheid	1%	7%
Ja, misschien	17%	22%
Nee, waarschijnlijk niet	40%	29%
Nee, zeker niet	34%	30%
Weet niet	8%	12%

* Deze vraag is alleen gesteld aan mensen zonder een vast contract.

Sector

Afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO werken vanzelfsprekend bijna allemaal binnen het basisonderwijs of het speciaal onderwijs. Afgestudeerden van de lerarenopleiding VO werken het meest in het voortgezet onderwijs, maar een kleine groep werkt (ook) in het basisonderwijs, het speciaal onderwijs of op een mbo, roc of universiteit.

Tabel 2.7 Binnen het onderwijs: sector waarin pas afgestudeerde leraren werkzaam zijn (meerdere antwoorden mogelijk) (halfjaar na afstuderen) (N=1736)

	BaO N=1001	VO N=735
Basisonderwijs	90%	5%
Speciaal onderwijs	11%	6%
Vmbo/pro/lwoo	3%	44%
Havo/vwo	1%	46%
Mbo/roc	0%	19%
Hbo/universiteit	0%	3%
Anders	1%	4%

* Onder de categorie 'anders' valt onder andere volwasseneneducatie.

Kleine onderwijsbanen

Aangezien de drie hoofdgroepen (wel of niet werken in het onderwijs en overig) zijn ingedeeld op basis van het aantal uren dat zij werkzaam zijn, zien we niet hoeveel mensen met een een kleine baan in het onderwijs werken. Hieronder geven we een verdeling weer binnen de drie hoofdgroepen, waarbij de grens van twaalf uur per week wordt gehanteerd. Onder de drie vetgedrukte groepen vallen mensen die een kleine onderwijsbaan hebben.

Zeven procent van het totaal aantal pas afgestudeerde leraren heeft een kleine onderwijsbaan van minder dan 12 uur (zie de vetgedrukte cellen in tabel 2.8). Voor de cohorten 2008 en 2009 lagen de percentages iets lager (respectievelijk 4 en 5%). Van de groep met een kleine onderwijsbaan heeft bijna iedereen een tijdelijk of geen contract (zie bijlage 2, tabel B2.3).

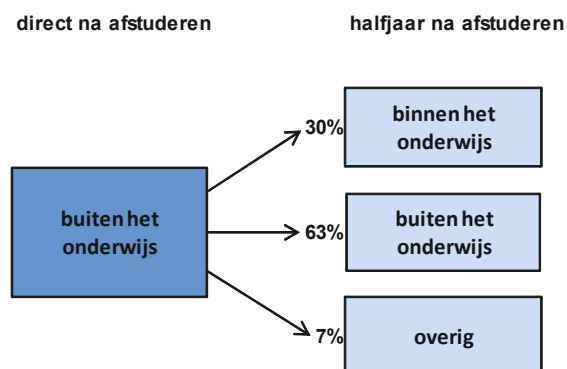
Tabel 2.8 Subverdeling arbeidsmarktpositie pas afgestudeerde leraren binnen de hoofdgroepen (halfjaar na afstuderen) (N=2262)

	BaO N=1252	VO N=1010
Groep werkzaam binnen het onderwijs:	80%	73%
- alleen binnen onderwijs: 12 uur of meer	73%	67%
- binnen onderwijs: 12 uur of meer en buiten onderwijs: 12 uur of meer	3%	3%
- binnen onderwijs: 12 uur of meer en buiten onderwijs: minder dan 12 uur	5%	3%
Groep werkzaam buiten het onderwijs:	7%	16%
- alleen buiten onderwijs: 12 uur of meer	6%	14%
- buiten onderwijs: 12 uur of meer en binnen onderwijs minder dan 12 uur	1%	2%
Groep 'overig':	13%	11%
- binnen onderwijs minder dan 12 uur	6%	3%
- buiten onderwijs minder dan 12 uur	0%	1%
- binnen onderwijs: minder dan 12 uur en buiten onderwijs: minder dan 12 uur	1%	0%
- helemaal niet werkzaam	6%	7%

2.3 Werkzaam buiten het onderwijs

Van de afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO heeft 7 procent direct na afstuderen een baan buiten het onderwijs. Bij de afgestudeerden van de lerarenopleiding VO is dit percentage hoger (14%). Een halfjaar later gaat van de totale groep die buiten het onderwijs werkt alsnog 30 procent in het onderwijs werken.

Figuur 2.3 Stromen vanaf de groep 'niet werkend in het onderwijs'*

* In tegenstelling tot figuur 2.2 worden de groep 'buiten het onderwijs' en de groep 'overig' apart gepresenteerd.

Iets meer dan een derde (37%) van de afgestudeerden met een baan buiten het onderwijs, werkt voltijd. Dit percentage is gelijk aan vorig jaar, maar verschilt wel met cohort 2008. Destijds hadden de afgestudeerden van de lerarenopleiding VO vaker een voltijdsbaan dan bij cohort 2009 en 2010, namelijk 59 procent.

Tabel 2.9 Buiten het onderwijs: aanstelling pas afgestudeerde leraren in aantal uren (halfjaar na afstuderen) (N=254)

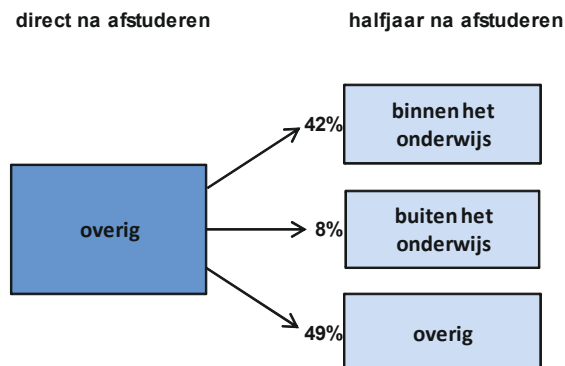
	BaO N=88	VO N=166
Voltijd: 36 uur of meer	31%	40%
Deeltijd: minder dan 36 uur	69%	60%

Ruim 40 procent van degenen die buiten het onderwijs werken, heeft een vast contract. Dit is hoger dan voor degenen die binnen het onderwijs werken, waar ruim een kwart een vast contract heeft. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat mensen die buiten het onderwijs werken nog steeds hun bijbaan van tijdens hun studie hebben, waarbij ze een vast contract hebben. De vorige twee jaren had overigens nog ongeveer 50 procent van afgestudeerden die buiten het onderwijs werken een vast contract.

2.4 Overig

Direct na afstuderen heeft 12 procent van de pas afgestudeerde leraren een kleine baan van onder de 12 uur of geen baan. Ruim 40 procent valt een halfjaar later wel onder de groep 'werkend in het onderwijs' en heeft dus wel een baan gevonden met een redelijke omvang. Een klein deel gaat buiten het onderwijs werken.

Figuur 2.4 Stromen vanaf de groep 'overig'

Als we tabel 2.10 bekijken, zien we dat de helft van de degenen die onder de groep 'overig' vallen, helemaal niet werkt. Bij de vorige twee cohorten lag dit percentage hoger op ongeveer twee derde.

Tabel 2.10 Groep 'overig': arbeidsmarktsituatie pas afgestudeerde leraren (halfjaar na afstuderen) (N=272)

	BaO N=163	VO N=109
Baan binnen onderwijs van minder dan 12 uur	43%	29%
Baan buiten onderwijs van minder dan 12 uur	3%	6%
Baan binnen het onderwijs van minder dan 12 uur en baan buiten het onderwijs van minder dan 12 uur	10%	5%
Helemaal niet werkzaam	44%	61%

Redenen geen baan

De voornaamste reden om niet te werken, vormt voor de afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO dat zij verder zijn gaan studeren. De afgestudeerden van de lerarenopleiding VO geven veel vaker (41%) dan degenen van de lerarenopleiding BaO (4%) aan dat zij werkloos zijn. Dit is opvallend, aangezien deze afgestudeerden van de lerarenopleiding VO aangaven makkelijker een baan gevonden te hebben dan de afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO. We kunnen dit deels verklaren door de vakken waarin ze zijn afgestudeerd. Een derde van de werkloze afgestudeerden van de lerarenopleiding VO heeft een maatschappijvak zoals godsdienst en geschiedenis gestudeerd. Dit zijn vakken waar het minder moeilijk voor is om vacatures te vervullen.

In vergelijking tot vorig jaar is de groep afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO die verder studeert groter (16 procentpunt hoger) en de groep die werkloos is kleiner (16 procentpunt lager). Bij de afgestudeerden van de lerarenopleiding VO is dit omgekeerd en is de groep die studeert juist iets kleiner geworden (10 procentpunt lager) en de groep die werkloos is iets groter (10 procentpunt hoger).

Tabel 2.11 (Voornaamste) situatie voor pas afgestudeerde leraren die helemaal niet werkzaam zijn (halfjaar na afstuderen) (N=137)

	BaO N=71	VO N=66
Studie	76%	39%
Zorg voor kinderen, huishouden, partner en/of mantelzorg	8%	8%
Onbetaald werk/vrijwilligerswerk	-	-
Sabbatical/periode in het buitenland/wereldreis	7%	8%
Werkloosheid	4%	41%
Arbeidsongeschiktheid	4%	5%

2.5 Verschillen naar achtergrondkenmerken

We hebben gekeken of bepaalde achtergrondkenmerken van invloed zijn op de arbeidsmarktpositie van pas afgestudeerde leraren. Achtereenvolgens gaan we hieronder in op de arbeidsmarktpositie naar geslacht, leeftijd, afkomst, vooropleiding, vakgebied VO en regio.

Geslacht

Mannen die een lerarenopleiding VO hebben afgerond, hebben iets vaker een onderwijsbaan dan vrouwen (zie bijlage 2, tabel B2.13). Voor de afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO is er geen verschil.

Leeftijd

Net als vorig jaar zien we dat 30-plussers met een lerarenopleiding VO vaker binnen het onderwijs werken dan mensen onder de 30 jaar. Binnen de eerstgenoemde groep geeft 38 procent aan zij-instromer te zijn, zij hebben de opleiding dus waarschijnlijk gecombineerd met de onderwijsbaan. Van degenen onder de 30 jaar geeft 16 procent aan zij-instromer te zijn. Bij beide lerarenopleidingen zien we dat afgestudeerden onder de 30 iets vaker binnen de groep 'overig' vallen dan de 30-plussers.

Tabel 2.12 Arbeidsmarktpositie pas afgestudeerde leraren naar leeftijd (halfjaar na afstuderen) (N=2262)*

		Binnen onderwijs	Buiten onderwijs	Overig	N
BaO N=1252	Onder 30 jaar	80%	6%	14%	1012
	30 jaar of ouder	79%	12%	9%	240
VO N=1010	Onder 30 jaar	69%	19%	12%	563
	30 jaar of ouder	78%	13%	9%	447

* Bij de lerarenopleiding BaO en VO doen zich significante verschillen voor ($p < 0.05$).

Herkomst

Afgestudeerden van de lerarenopleiding VO van niet-westerse herkomst werken minder vaak binnen het onderwijs dan degenen met een westerse of Nederlandse herkomst (zie bijlage 2, tabel B2.14). Bij de lerarenopleiding BaO is dit verschil ook aanwezig, maar kleiner. Het gaat echter wel om een klein aantal niet-westerse allochtonen.

Vooropleiding

De afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO met een onderwijsbaan volgden voorafgaand aan de lerarenopleiding, als we de categorie 'anders' buiten beschouwing laten (vanwege het kleine aantal), het vaakst een mbo-opleiding. Afgestudeerden van de lerarenopleiding VO met een onderwijsbaan volgden voorafgaand aan de lerarenopleiding het vaakst een opleiding aan de hogeschool of universiteit.

Tabel 2.13 Arbeidsmarktpositie pas afgestudeerde leraren naar vooropleiding (voor de lerarenopleiding) (halfjaar na afstuderen) (N=2261)*

		Binnen onderwijs	Buiten onderwijs	Overig	N
BaO N=1251	Havo/vwo	78%	6%	16%	636
	Mbo	84%	7%	10%	336
	Hbo/universiteit	78%	12%	10%	260
	Anders	89%	5%	5%	19
VO N=1010	Havo/vwo	68%	17%	16%	315
	Mbo	73%	20%	7%	194
	Hbo/universiteit	76%	15%	9%	478
	Anders	61%	17%	22%	23

* Bij de lerarenopleiding BaO en VO doen zich significante verschillen voor ($p < 0.05$).

Vakgebied VO

In tabel 2.14 zien we in welk specifiek vakgebied de voltooide lerarenopleiding VO valt. Net als voorgaande jaren hebben degenen met een lerarenopleiding in de exacte vakken, economie en talen het vaakst een onderwijsbaan. Leraren die een lerarenopleiding verzorging, lichamelijke opvoeding of techniek hebben afgerond, werken vaker buiten het onderwijs. Uit het jaarlijkse vacatureonderzoek blijkt dat er in het VO veel vacatures zijn voor de vakken Nederlands, Engels en wiskunde. Deze vakken worden ook veel gegeven.⁴ Het is dus ook verklaarbaar waarom degenen met een lerarenopleiding in de richting talen en exact vaak binnen het onderwijs werken. Het is voor hen makkelijker om een baan te vinden, omdat het aanbod groter is.

Tabel 2.14 Arbeidsmarktpositie pas afgestudeerde leraren naar vakgebied lerarenopleiding VO (halfjaar na afstuderen) (N=1010)*

	Binnen onderwijs	Buiten onderwijs	Overig	N
Talen	78%	9%	13%	230
Exacte vakken	84%	5%	11%	147
Technische vakken	73%	24%	4%	114
Culturele/creatieve vakken	77%	8%	15%	13
Maatschappijvakken/godsdienst	66%	16%	18%	172
Economische vakken	80%	16%	3%	61
Lichamelijke opvoeding	61%	26%	14%	147
Verzorgende vakken	68%	28%	4%	126
Totaal	73%	16%	11%	1010

* Er doen zich significante verschillen voor ($p < 0.05$).

⁴ Van der Boom, e.a. (2011) *Arbeidsmarktbarometer po, vo, mbo 2010-2011. Jaarrapportage*.

Regio

We hebben ook gekeken naar de regio waar de afgestudeerde leraren wonen.⁵ Net als vorig jaar zien we dat afgestudeerde leraren die in de regio Noord wonen, minder vaak een onderwijsbaan hebben dan in andere regio's. Dit valt met name op bij de afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO.

Tabel 2.15 Arbeidsmarktpositie pas afgestudeerde leraren naar regio (halfjaar na afstuderen) (N=2262)*

		Binnen onderwijs	Buiten onderwijs	Overig	N
BaO N=1252	Noord	67%	14%	18%	132
	Oost	77%	6%	17%	365
	West	85%	7%	9%	552
	Zuid	80%	5%	15%	203
	Totaal	80%	7%	13%	1252
VO N=1010	Noord	66%	20%	14%	128
	Oost	71%	15%	14%	249
	West	76%	15%	9%	416
	Zuid	73%	19%	8%	217
	Totaal	73%	16%	11%	1010

* Bij de lerarenopleiding BaO doen zich significante verschillen voor ($p < 0.05$).

We hebben nog verder regionaal ingezoomd door te kijken naar de verdeling over (geclusterde) RPA-gebieden (zie bijlage 2, tabel B2.16). Net als vorig jaar is het aandeel afgestudeerden met een onderwijsbaan het laagst in Groningen. Als we specifiek kijken naar de opleiding, dan zien we dat afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO die in de Gooi en Vechtstreek/Eemland wonen, vaker een onderwijsbaan hebben dan degenen die in Groningen wonen. Bij de afgestudeerden van de lerarenopleiding VO is het aandeel het hoogst in Zeeland en het laagst in Friesland. We moeten hier wel over opmerken dat het aantal afgestudeerde leraren per gebied soms erg klein is. Als we kijken naar de mate waarin afgestudeerden een vast contract hebben, dan zien we dat afgestudeerden die in de regio Noord wonen het minst vaak een vast contract hebben en degenen in de regio regio West het vaakst.

⁵ De regio is bepaald aan de hand van de postcode van de woonplaats van de afgestudeerden.

Tabel 2.16 Binnen het onderwijs: aanstelling pas afgestudeerde leraren naar soort contract en regio (halfjaar na afstuderen) (N=1734)*

		Vast contract	Tijdelijk contract	Anders**	N
BaO N=999	Noord	1%	38%	61%	89
	Oost	11%	51%	39%	279
	West	14%	67%	19%	469
	Zuid	4%	46%	50%	162
Totaal		10%	56%	33%	999
VO N=735	Noord	38%	59%	4%	85
	Oost	48%	47%	5%	176
	West	56%	41%	3%	316
	Zuid	42%	53%	5%	158
Totaal		49%	47%	4%	735

* Bij de lerarenopleiding BaO en VO doen zich significante verschillen voor ($p < 0.05$).

** Het gaat hierbij met name om oproepcontracten en 0-urencontracten.

3 WENS OM IN HET ONDERWIJS TE (BLIJVEN) WERKEN

Binnen dit hoofdstuk bekijken we of afgestudeerden die binnen het onderwijs werken hun loopbaan binnen het onderwijs willen voortzetten. Verder kijken we naar de bereidheid en wens om in het onderwijs te werken voor degenen die buiten het onderwijs of (nog) niet werken. Voor alle groepen bespreken we of zij op zoek zijn naar een (andere) baan.

3.1 Voortzetting loopbaan in het onderwijs

Twee derde van de pas afgestudeerde leraren geeft het werken in het onderwijs een hoog cijfer en waardeert het werk met een 8 of hoger.¹ We zien weinig verschillen tussen de twee verschillende lerarenopleidingen. Een halfjaar later zijn er iets minder mensen die een 8 of hoger geven, namelijk 61 procent (zie bijlage 3, tabel B3.1).

Tabel 3.1 Binnen het onderwijs: Hoe het werken in het onderwijs bevalt, aangegeven met een rapportcijfer (halfjaar na afstuderen) (N=1736)*

	BaO N=1001	VO N=735
Lager dan een 6	2%	3%
6	5%	7%
7	22%	22%
8	46%	46%
9	18%	16%
10	4%	3%
Onbekend	4%	3%

* Cijfers zijn afgerond.

Wens om in het onderwijs te blijven werken

Van de afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO geeft 60 procent aan nog 10 jaar of langer in het onderwijs te willen blijven werken. Voor de afgestudeerden van de lerarenopleiding VO ligt dat percentage iets lager, namelijk 50 procent. Beide percentages zijn iets hoger dan vorig jaar. Vorig jaar wilde namelijk nog 52 procent van de afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO 10 jaar of langer in het onderwijs blijven werken en 44 procent van de afgestudeerden van de lerarenopleiding VO. Een jaar na afstuderen zijn de afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO iets minder positief. Van deze groep geeft dan nog de helft aan dat ze nog 10 jaar of langer in het onderwijs te willen blijven werken.

¹ Deze vraag is vorig jaar niet gesteld, waardoor er geen vergelijking mogelijk is.

Tabel 3.2 Binnen het onderwijs: Hoe lang willen pas afgestudeerde leraren nog in het onderwijs blijven werken?(halfjaar na afstuderen) (N=1736)

	BaO N=1001	VO N=735
Tot 5 jaar	7%	12%
5 tot 10 jaar	11%	17%
10 jaar of langer	60%	50%
Weet niet	21%	21%
Onbekend	1%	0%

Als we kijken naar verschillen per regio, dan zien we dat degenen met een onderwijsbaan die in de regio Zuid en Oost wonen, vaker aangeven 10 jaar of langer in het onderwijs te willen blijven werken dan degenen die in de regio West of Noord wonen. In de regio Zuid en Oost gaat het om meer dan de helft van de respondenten (respectievelijk 60 en 59%) en in de regio West en Noord om ongeveer de helft (respectievelijk 53 en 48%).

3.2 Wens om in het onderwijs te werken

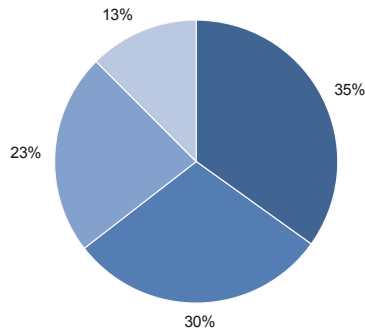
Aan degenen die niet in het onderwijs werken, is gevraagd of zij wel in het onderwijs zouden willen werken. Veruit het grootste deel wil inderdaad graag in het onderwijs werken. Twee derde van de pas afgestudeerden geeft aan dit te willen. Dit is vergelijkbaar met cohort 2009.

Ongeveer de helft van degenen die de wens hebben om in het onderwijs te werken, stelt hier wel bepaalde voorwaarden aan. Een jaar na afstuderen stelt 39 procent van de afgestudeerden bepaalde voorwaarden aan de wens om in het onderwijs te werken; een halfjaar na afstuderen was dit iets lager, namelijk 33 procent. De rest wil zonder voorwaarden in het onderwijs werken, wil niet in het onderwijs werken of weet het niet.

Als we kijken naar verschillen tussen de vier regio's, dan zien we dat de afgestudeerden in de regio Zuid vaker in het onderwijs willen werken dan afgestudeerden die elders wonen. In het westen is het aandeel dat niet in het onderwijs wil werken het hoogst, gevolgd door het noorden. Voor de regio West is dat verklaarbaar, aangezien het aandeel afgestudeerde leraren dat in het westen woont hoog is.

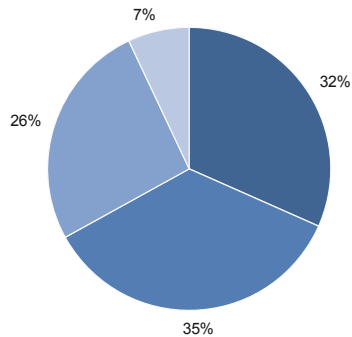
Figuur 3.1 Geen baan in onderwijs: wens om in het onderwijs te werken (halfjaar na afstuderen) (N=367)

BaO (N=152)

■ Ja, zonder meer ■ Ja, maar alleen onder bepaalde voorwaarden ■ Nee ■ Weet niet

VO (N=215)

■ Ja, zonder meer ■ Ja, maar alleen onder bepaalde voorwaarden ■ Nee ■ Weet niet

Voorwaarden

De belangrijkste voorwaarde waaronder afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO zonder onderwijsbaan bereid zijn om wel in het onderwijs te werken, is het hebben van een vast contract. Dit geldt voor beide meetmomenten (een halfjaar en een jaar na afstuderen) (zie bijlage 3, tabel B3.5). Een halfjaar na afstuderen vinden de afgestudeerden van de lerarenopleiding VO salarisverbetering de belangrijkste voorwaarde. Een jaar na afsturen vinden zij een vast contract de belangrijkste voorwaarde.

Verhuizen voor een baan in het onderwijs

We hebben dit jaar voor het eerst aan alle afgestudeerden gevraagd of zij bereid zouden zijn om te verhuizen voor een onderwijsbaan. Degenen zonder baan en een kleine baan zijn hier het vaakst toe bereid, gevolgd door de mensen die al werkzaam zijn binnen het onderwijs. Pas afgestudeerde leraren die buiten het onderwijs werken, zijn het minst vaak bereid te verhuizen voor een onderwijsbaan. Deze verschillen per arbeidsmarktpositie zijn ook te zien als we apart naar de afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO en VO kijken (zie bijlage 3, tabel B3.7). Afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO met een onderwijsbaan of degenen zonder baan of een kleine baan, zijn iets vaker bereid om te verhuizen voor een onderwijsbaan dan de afgestudeerden van de lerarenopleiding VO.

Tabel 3.3 Bereidheid om te verhuizen voor een baan in het onderwijs (halfjaar na afstuderen) (N=2262)*

	Binnen onderwijs N=1736	Buiten onderwijs N=254	Overig N=272	Totaal
Ja, ik ben namelijk al verhuisd	4%	-	2%	3%
Ja, ik zou hier zeker toe bereid zijn	7%	3%	13%	7%
Ik zou hier misschien toe bereid zijn	29%	19%	29%	27%
Nee	52%	71%	46%	53%
Weet niet	9%	7%	11%	9%
Onbekend	0%	0%	-	0%

* Er doen zich significante verschillen voor ($p < 0.05$).

3.3 Op zoek naar een (andere) baan

Aan iedereen, zowel met als zonder baan, is gevraagd of hij/zij op zoek is naar een (andere) baan. Net als in voorgaande jaren is ruim 40 procent op zoek naar een (andere) baan. Het grootste deel hiervan zoekt een baan binnen het onderwijs. Veertien procent van de pas afgestudeerde leraren zoekt (ook) een baan buiten het onderwijs. Als belangrijkste reden hiervoor wordt, met name door de afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO, aangegeven dat er geen werk is binnen het onderwijs. Deze reden werd ook vorig jaar het vaakst aangegeven. Voor de afgestudeerden van de lerarenopleiding VO zijn daarnaast belangrijke redenen het opdoen van ervaringen buiten het onderwijs en het naar verwachting hogere salaris buiten het onderwijs.

Tabel 3.4 Op zoek naar een baan (ongeacht wel of niet werkzaam) (halfjaar na afstuderen) (N=2262)*

	Binnen onderwijs N=1736	Buiten onderwijs N=254	Overig N=272	Totaal
Ja, alleen binnen het onderwijs	29%	22%	28%	28%
Ja, alleen buiten het onderwijs	1%	7%	4%	2%
Ja, zowel binnen als buiten het onderwijs	10%	19%	17%	12%
Nee	59%	51%	51%	57%
Onbekend	1%	0%	-	1%

* Er doen zich significante verschillen voor ($p < 0.05$).

Van de groep die op zoek is naar een onderwijsbaan is 9 procent zeker bereid om hiervoor te verhuizen en 30 procent misschien. (zie bijlage 3, tabel B3.9).

Tabel 3.5 Reden om (ook) een baan buiten het onderwijs te zoeken (meerdere antwoorden mogelijk) (halfjaar na afstuderen) (N=318)*

	BaO N=153	VO N=165
Er is geen (vast) werk in het onderwijs	75%	34%
Buiten het onderwijs zijn de kansen op werk veel groter	37%	19%
Buiten het onderwijs is het salaris beter	24%	28%
Ik wil graag ervaringen opdoen buiten het onderwijs	9%	30%
Er zijn alleen kleine deeltijdbanen te vinden in het onderwijs	20%	19%
Ik wil niet (meer) in het onderwijs werken	12%	22%
Ik zou te ver moeten reizen voor een baan in het onderwijs	12%	10%
Anders**	11%	25%

* Deze vraag is alleen gesteld aan mensen die (ook) een baan buiten het onderwijs zoeken.

** Onder de categorie 'anders' valt onder andere de reden 'vanwege de werkdruk in het onderwijs'.

We hebben gekeken of de mate waarin redenen uit tabel 3.5 genoemd worden, verschilt per regio. De afgestudeerden van de lerarenopleiding VO die in het noorden of westen wonen, noemen het minst vaak de reden dat er geen werk is in het onderwijs (zie bijlage 3, tabel B3.11).

4 WERKKLIMAAT EN BEGELEIDING

Binnen dit hoofdstuk schetsen we het beeld van afgestudeerden met een onderwijsbaan over hun werkklimaat en het krijgen van begeleiding en extra voorbereidingstijd.

4.1 Werkklimaat algemeen

Aan afgestudeerden met een onderwijsbaan hebben we een aantal stellingen voorgelegd die betrekking hebben op de organisatie van de school en begeleiding (zie figuur 4.1). Hierbij merken we op dat het beoordelingen van de respondenten zelf betreft. Er is binnen de groep met een onderwijsbaan onderscheid gemaakt tussen mensen die uitsluitend vervangingsbanen vervullen en mensen die in ieder geval een reguliere baan hebben. Sommige stellingen verschillen dan ook voor reguliere banen en vervangingsbanen.

De onderstaande resultaten hebben alleen betrekking op beginnende docenten, dat wil zeggen mensen die sinds 2007 of later voor de klas staan.¹

Stellingen

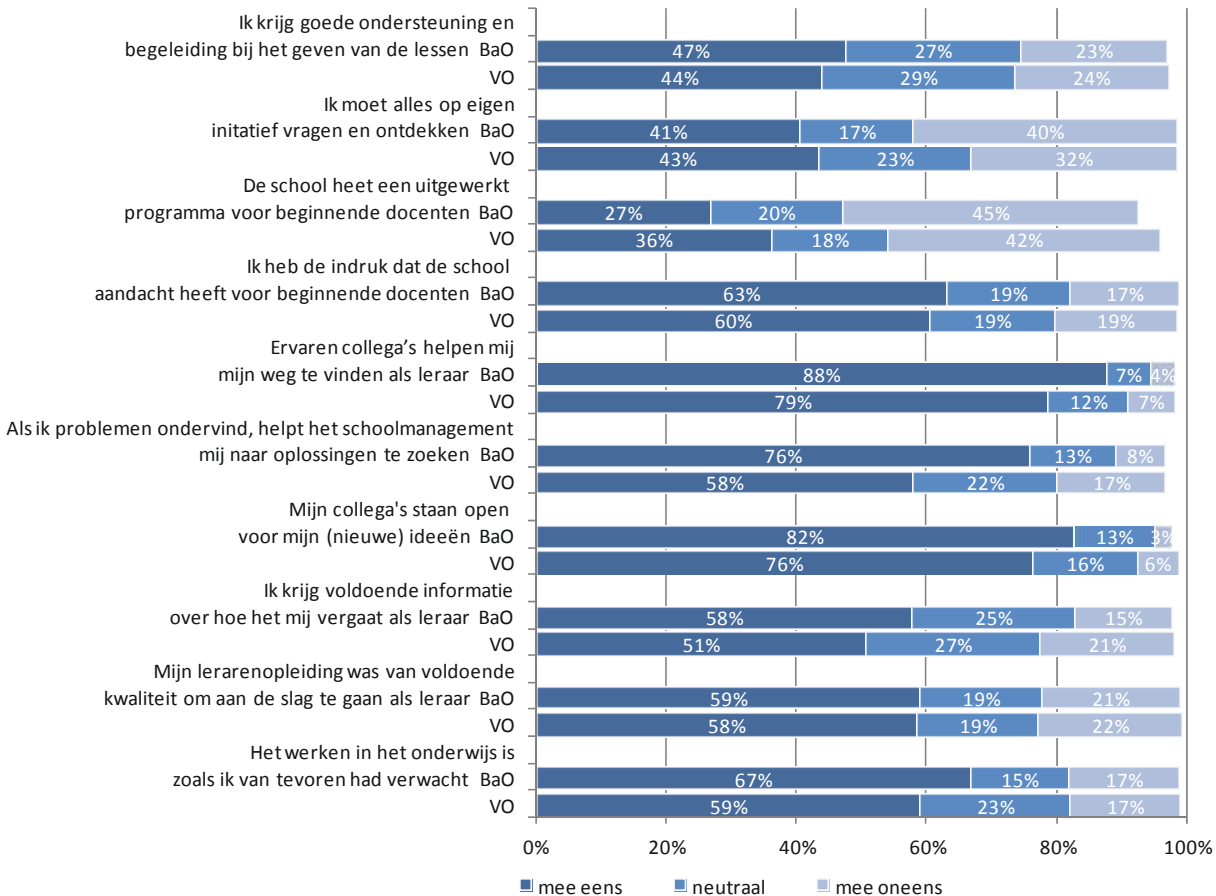
Net als voorgaande jaren blijkt uit de voorgelegde stellingen dat afgestudeerden met een reguliere baan redelijk tevreden zijn over de school waar ze werken. Die tevredenheid wordt met name bij afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO geuit over de behulpzaamheid van hun collega's en het schoolmanagement ("Ervaren collega's helpen mij mijn weg te vinden als leraar"/"Als ik problemen ondervind, helpt het schoolmanagement mij naar oplossingen te zoeken"). Iets minder tevreden zijn de afgestudeerden over de begeleiding bij het lesgeven ("Ik krijg goede ondersteuning en begeleiding bij het geven van de lessen"). Op dit thema gaan we in de volgende paragraaf dieper in. Bijna 60 procent van de afgestudeerde leraren is van mening dat de lerarenopleiding van voldoende kwaliteit was om aan de slag te gaan als leraar. Een even grote groep vindt dat het werken in het onderwijs is zoals hij/zij van tevoren had gedacht.

In de Nota Werken in het Onderwijs is te lezen dat van de pas afgestudeerde leraren die in het primair onderwijs werken, 74 procent tevreden is over de school waar hij/zij werkzaam is. Bij het pas afgestudeerde VO-personeel is dat 63 procent. Voor het totale onderwijspersoneel liggen de percentages iets hoger. Hierbij is 79 procent van het onderwijspersoneel in het primair

¹ Aangezien het om cohort 2010 gaat, gaan wij ervan uit dat de afgestudeerden rond 2006 met hun studie begonnen zijn. Het betreft mensen die voor het eerst aan een lerarenopleiding zijn afgestudeerd. Zij kunnen echter tijdens hun studie al voor de klas hebben gestaan. Afgestudeerden die aangeven dat zij daarvoor al voor de klas stonden, beschouwen wij niet als 'beginnend' docent.

onderwijs en 75 procent van het personeel in het VO tevreden over de eigen baan.²

Figuur 4.1 Reguliere banen: stellingen (halfjaar na afstuderen) (N=951)³

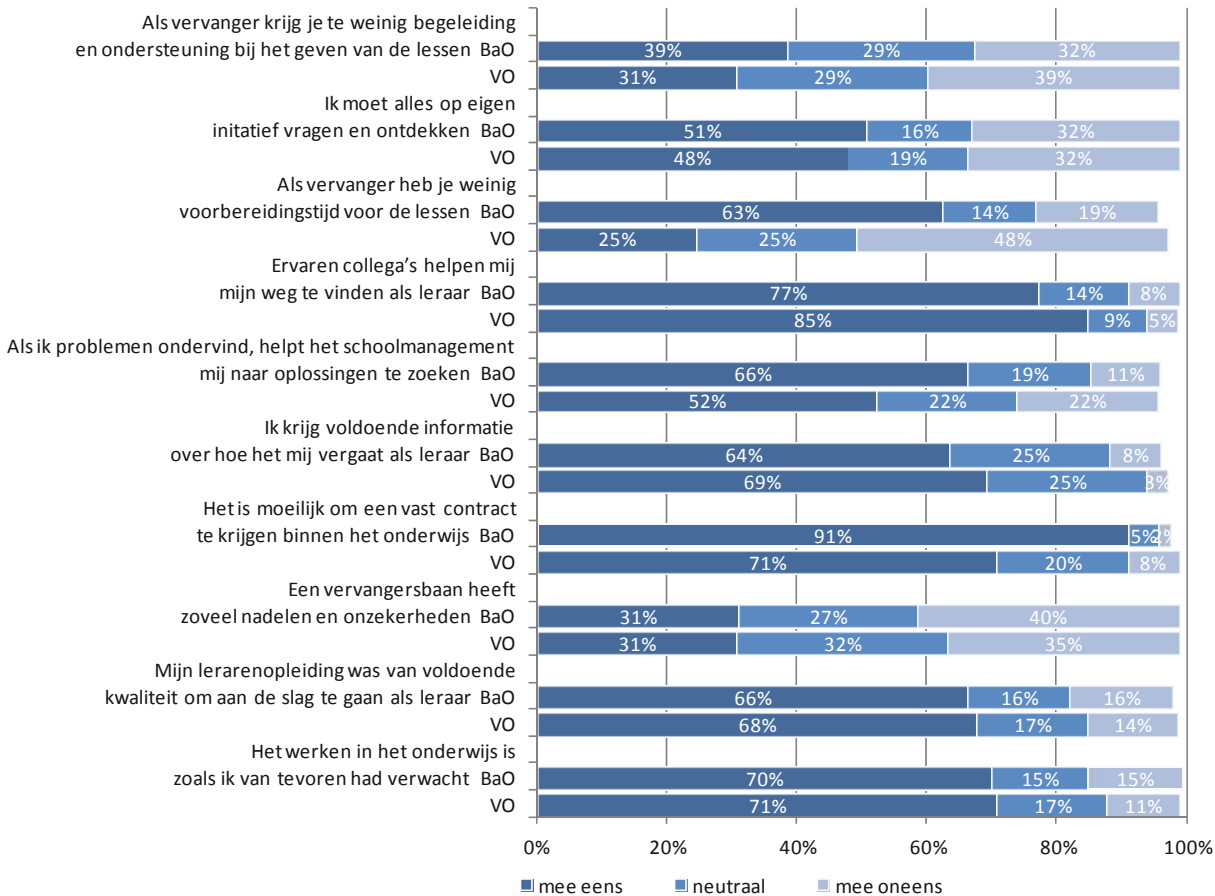
Als we naar de stellingen in figuur 4.2 kijken, dan valt op dat afgestudeerden met één of meerdere vervangingsbanen iets minder tevreden zijn dan degenen met een reguliere baan. Ruim 30 procent van de vervangers geeft aan dat zij te weinig begeleiding krijgen. Vaker dan vorig jaar geven pas afgestudeerde leraren met een vervangingsbaan aan, dat het moeilijk is om een vast contract te krijgen. Ruim 90 procent van de afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO deelt deze mening, tegenover driekwart vorig jaar.

² Ministerie van OCW (2011) *Nota Werken in het Onderwijs 2012*.

³ De categorieën 'niet van toepassing' en 'onbekend' zijn niet opgenomen in de figuren.

De in figuur 4.2 gepresenteerde stellingen zijn alleen voorgelegd aan afgestudeerden met een vervangingsbaan.

Figuur 4.2 Vervangingsbanen: stellingen (halfjaar na afstuderen) (N=596)

4.2 Begeleiding

Van de afgestudeerden met een onderwijsbaan, geeft 15 procent aan geen of amper begeleiding te hebben ontvangen. Dit percentage is overigens iets minder hoog dan voor cohort 2009 en 2008, waarbij het nog ruim 20 procent betrof. Vervangers, die minder tevreden zijn, hebben aangegeven minder vaak begeleiding te krijgen dan afgestudeerde leraren met (ook) een reguliere baan (zie bijlage 4, tabel B4.2).

Het goed begeleiden van beginnende leraren is van essentieel belang.⁴ Onvoldoende begeleiding kan er namelijk voor zorgen dat een beginnend leraar het onderwijs vaarwel zegt en heeft nadelige effecten op de kwaliteit van het lesgeven/functioneren van de leraar.

Op Europees gebied is er ook aandacht gekomen voor de begeleiding van beginnende leraren, door middel van inductieprogramma's. In het voorjaar van 2010 is een rapport verschenen waarin wordt beschreven dat begeleiding een essentieel onderdeel van het professionaliseringstraject voor leraren is⁵. Het lijkt erop dat er op scholen meer aandacht geschonken wordt aan begeleiding.

Tabel 4.1 Hebben pas afgestudeerde leraren begeleiding gekregen? (halfjaar na afstuderen) (N=1533)

	BaO N=984	VO N=569
Wel begeleiding gekregen	83%	89%
Geen begeleiding gekregen	17%	11%

Bij de afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO zien we kleine, niet noemenswaardige, verschillen als we kijken naar de regio en (zie bijlage 4, tabel B4.3). Meer verschillen zien we bij de afgestudeerden van de lerarenopleiding VO die geen begeleiding hebben ontvangen. Zij willen minder lang in het onderwijs blijven werken (zie bijlage 4, tabel B4.4).

Organisatie van de begeleiding

In tabel 4.2 geven we weer hoe de begeleiding van beginnende leraren is georganiseerd. De afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO worden het vaakst begeleid door de schoolleiding. Afgestudeerden van de lerarenopleiding VO worden vaker begeleid door een ervaren docent uit de vaksectie of een mentor/coach. Ook geven afgestudeerden van de lerarenopleiding VO vaker aan dat er een begeleidingsprogramma voor beginnende leraren georganiseerd is.

⁴ Inspectie van het Onderwijs (2010) *De begeleiding van beginnende leraren in het voortgezet onderwijs*.

⁵ European Commission (2010) *Developing coherent and system-wide induction programmes for beginning teachers*.

Tabel 4.2 Organisatie van de gekregen begeleiding (meer antwoorden mogelijk) (halfjaar na afstuderen) (N=1553)*

	BaO N=984	VO N=569
Begeleiding door een mentor/coach	30%	41%
Begeleiding door een ervaren docent uit de vaksectie	26%	47%
Begeleiding door de schoolleiding	33%	15%
Een begeleidingsprogramma voor beginnende leraren	14%	35%
Aantal lessen wordt bijgewoond door ervaren docent	14%	32%
Groepje met nieuwe leerkrachten dat regelmatig bijeenkomt	10%	37%
Er werd een cursus aangeboden	4%	8%
Anders/niet van toepassing**	12%	3%

* Deze vraag is alleen gesteld aan mensen die begeleiding hebben gekregen.

** Onder de categorie 'anders' valt onder andere begeleiding door een andere persoon/instantie.

Inhoud van de begeleiding

De begeleiding die de beginnende leraren ontvangen, is voornamelijk op praktische zaken gericht, zoals het op de hoogte brengen van het organisatorisch reilen en zeilen binnen de school, een rondleiding en een kennismakingsronde. De afgestudeerden van de lerarenopleiding VO geven vaker dan de afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO aan dat er begeleidingstijd besteed wordt aan didactische en pedagogische vaardigheden.

Tabel 4.3 Inhoud van de gekregen begeleiding (maximaal drie antwoorden mogelijk) (halfjaar na afstuderen) (N=1553)*

	BaO N=984	VO N=569
Op de hoogte brengen van het organisatorisch reilen en zeilen van de school	50%	51%
Rondleiding door de school en kennismaking met collega's	26%	28%
Het omgaan met leerlingen	22%	35%
Orde handhaven in de klas	14%	35%
Didactische vaardigheden	18%	29%
Het plannen van de werkzaamheden	25%	12%
Het omgaan met ouders	19%	8%
Het voorbereiden van lessen	5%	10%
Anders/niet van toepassing**	12%	7%

* Deze vraag is alleen gesteld aan mensen die begeleiding hebben gekregen.

** Onder de categorie 'anders' vallen onder andere zaken waar de docent op dat moment tegen aanliep.

Tevredenheid begeleidingsprogramma

Een jaar na afstuderen is zestig procent van de afgestudeerde leraren (zeer) tevreden over het begeleidingsprogramma (zie bijlage 4, tabel B4.5).

4.3 Voorbereidingstijd

In de cao-VO is opgenomen dat beginnende leraren vanaf 1 augustus 2009 recht hebben op een reductie van 20 procent van hun lestaak in hun eerste jaar.⁶ Dit om de werkdruk van beginnende leraren in het VO te verminderen. Bij deze meting gaat het om de afgestudeerden in het volledige kalenderjaar 2010. Afgestudeerden die na hun afstuderen een aanstelling verkregen, zijn dan ook in aanmerking gekomen voor deze regeling.

Het aantal afgestudeerden van de lerarenopleiding VO dat aangeeft reductie van hun lestaak te hebben gekregen, is de laatste twee jaar gestegen. Voor cohort 2008 was het 20 procent, voor cohort 2009 26 procent en voor cohort 2010 30 procent. Van de degenen die hebben aangegeven meteen het volledige aantal uren les te geven, staat bijna 40 procent sinds 2007 of 2008 voor de klas. Dit is dus een groep die al wel ervaring had met lesgeven. Van dezelfde groep die aangeeft meteen het volledige aantal lessen te geven, werkt ruim driekwart in deeltijd.

Afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO gaven bijna allemaal direct het volledige aantal uren les.

Tabel 4.4 Reguliere banen: hebben pas afgestudeerde leraren reductie van hun lestaak gekregen? (halfjaar na afstuderen) (N=952)

	BaO N=449	VO N=503
Nee, ik gaf meteen het volledige aantal uren	92%	64%
Ja, tijdelijk tot een jaar	2%	28%
Ja, langer dan een jaar	0%	2%
Weet niet	5%	7%
Onbekend	0%	0%

* Deze vraag is alleen gesteld aan beginnende leraren met een reguliere baan.

Bij de helft van de afgestudeerden van de lerarenopleiding VO die reductie kregen, bedraagt de hoogte van de lesreductie ten minste 20 procent. Bijna 80 procent van de afgestudeerden die reductie ontvingen, is wel tevreden over de mate van ontvangen reductie (zie bijlage 4, tabel B4.6).

Tabel 4.5 Reguliere banen: hoogte van de gekregen reductie van lestaak- (halfjaar na afstuderen) (N=161)*

	BaO N=13	VO N=148
Minder dan 20%	69%	45%
20%	-	46%
Meer dan 20%	23%	4%
Onbekend	8%	5%

* Deze vraag is alleen gesteld aan beginnende leraren met een reguliere baan die reductie van hun lestaak hebben gekregen.

⁶ VO-raad & onderwijsbonden, Cao-VO 2008-2010 (2008).

LITERATUUR

CBS (2011) *Jaarboek Onderwijs in Cijfers 2011*. CBS.

European Commission (2010) *Developing coherent and system-wide induction programmes for beginning teachers; a handbook for policymakers*. European Commission.

Inspectie van het Onderwijs (2010) *De begeleiding van beginnende leraren in het voortgezet onderwijs*. Ministerie van OCW.

Ministerie van OCW (2011) *Nota Werken in het Onderwijs 2012*. Ministerie van OCW.

Van Leenen, H., & F.E.M. Berndsen (2010) *Loopbaanmonitor onderwijs 2009. Onderzoek naar de arbeidsmarktpositie van afgestudeerden van de lerarenopleidingen in 2007 en 2008*. Regioplan Beleidsonderzoek, Ministerie van OCW.

Van Leenen, H., & F.E.M. Berndsen (2011) *Loopbaanmonitor onderwijs 2010. Onderzoek naar de arbeidsmarktpositie van afgestudeerden van de lerarenopleidingen in 2009*. Regioplan Beleidsonderzoek, Ministerie van OCW.

Van der Aa, R., B. van Hulst & L. Vermeulen (2009) *Loopbaanmonitor onderwijs 2008. Onderzoek naar de arbeidsmarktpositie van afgestudeerden van de lerarenopleidingen in 2006 en 2007*. ECORYS i.s.m. RISBO, Ministerie van OCW.

Van der Aa, R., B. van Hulst, M. Pat & I. Vossen (2005) *Loopbaanmonitor onderwijs 2005. Onderzoek naar de arbeidsmarktpositie van afgestudeerden van de lerarenopleidingen in 2003 en 2004*. ECORYS, Ministerie van OCW.

Van der Boom, E., L. Hogeling, B. Kurver, S. van de Vlasakker, S. Vrielink & S. Warmerdam (2011) *Arbeidsmarktbarometer po, vo, mbo 2010-2011. Jaarrapportage*. Ecorys i.s.m. Researchned, Ministerie van OCW.

VO-raad & onderwijsbonden (2008) *Nota van wijziging CAO VO 2008-2010*.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1

Respons en representativiteit

Respons

In tabel B1.1 is te zien hoeveel afgestudeerden zijn benaderd en wat de nettoresponshoogte is. Vragenlijsten die niet volledig waren ingevuld, zijn niet meegenomen in de analyse.¹ Bij de eerste meting, waarbij de respondenten per post benaderd zijn, lag de nettoresponshoogte op 25 procent. Bij de tweede meting zijn de mensen per e-mail aangeschreven die bij de eerste meting hadden aangegeven dat ze nogmaals benaderd mochten worden. Hierdoor ligt de responshoogte (59%) hoger dan bij de eerste meting, waarbij de gehele populatie benaderd wordt.

Tabel B1.1 Responsoverzicht cohort 2010

		Aantal
1 ^e en 2 ^e meetmoment	Bruto benaderd	9173
	Nettorespons, waarvan:	2262 (25%)
	- <i>lerarenopleiding BaO</i>	1252 (25%)
	- <i>lerarenopleiding VO</i>	839 (24%)
	- <i>universitaire lerarenopleiding</i>	171 (29%)
3 ^e meetmoment	Bruto benaderd	1893
	Nettorespons, waarvan:	1125 (56%)
	- <i>lerarenopleiding BaO</i>	609 (57%)
	- <i>lerarenopleiding VO</i>	426 (62%)
	- <i>universitaire lerarenopleiding</i>	90 (62%)

Beschrijving responsgroep 1^e/2^e meting

Tabel B1.2 Geslacht (N=2262)

	BaO N=1252	VO N=1010
Man	12%	45%
Vrouw	88%	55%

¹ Het gaat hierbij met name om een groep respondenten die slechts enkele vragen heeft ingevuld.

Tabel B1.3 Leeftijd (N=2262)

	BaO N=1252	VO N=1010
T/m 22 jaar	38%	11%
23 t/m 25 jaar	35%	27%
26 t/m 30 jaar	10%	20%
31 t/m 35 jaar	5%	9%
36 t/m 40 jaar	5%	6%
41 t/m 45 jaar	5%	10%
46 t/m 50 jaar	2%	10%
51 t/m 55 jaar	1%	5%
56 jaar en ouder	0%	2%

Tabel B1.4 Herkomst (N=2262)

	BaO N=1252	VO N=1010
Autochtoon	94%	87%
Westers allochtoon	4%	9%
Niet-westers allochtoon	2%	5%

Tabel B1.5 Regio (N=2262)

	BaO N=1252	VO N=1010
Noord	11%	13%
Oost	29%	25%
West	44%	41%
Zuid	16%	21%

Tabel B1.6 Vooropleiding (voor de lerarenopleiding) (N=2262)

	BaO N=1252	VO N=1010
Universiteit	4%	21%
Hbo	16%	27%
Vwo	10%	9%
Havo	41%	23%
Mbo, sociaal pedagogisch werker	5%	1%
Mbo, onderwijsassistent	14%	1%
Mbo, anders	7%	17%
Anders	2%	2%

Tabel B1.7 Soort lerarenopleiding (N=2262)

Lerarenopleiding basisonderwijs	55%
Lerarenopleiding voortgezet onderwijs	37%
Universitaire lerarenopleiding	8%

Tabel B1.8 Vakgebied lerarenopleiding VO (N=1010)

	VO
Talen	23%
Exacte vakken	15%
Technische vakken	11%
Culturele/creatieve vakken	1%
Maatschappijvakken/godsdiens	17%
Economische vakken	6%
Lichamelijke opvoeding	15%
Verzorgende vakken	12%

Tabel B1.9 Afstudeermaand lerarenopleiding in 2010 (N=2262)

	BaO N=1252	VO N=1010
Januari	7%	7%
Februari	4%	4%
Maart	3%	4%
April	5%	3%
Mei	6%	6%
Juni	43%	27%
Juli	12%	14%
Augustus	13%	26%
September	2%	3%
Oktober	2%	2%
November	2%	3%
December	2%	2%

Tabel B1.10 LIO/DIO-schap gehad tijdens studie (N=2262)

	BaO N=1252	VO N=1010
Ja	58%	43%
Nee	40%	54%
Weet niet	1%	3%
Onbekend	0%	-

Tabel B1.11 Ging het om een betaald LIO/DIO-schap? (N=1164)

	BaO N=731	VO N=433
Ja, betaling of (kleine) vergoeding	63%	84%
Nee	36%	12%
Weet niet	0%	1%
Anders	1%	3%
Onbekend	0%	-

* Deze vraag is alleen gesteld aan afgestudeerden die een LIO/DIO-schap gevolgd hebben.

Representativiteit 1^e/2^e meting

Hoewel er zich significante verschillen voordoen als we kijken naar geslacht en leeftijd, komt de verdeling over het algemeen goed overeen met het steekproefkader. De verschillen zijn echter niet groot genoeg om een weging toe te passen.

Tabel B1.12 Representativiteit naar type lerarenopleiding

	Populatie	Respons
BaO	55%	55%
VO	45%	45%

Tabel B1.13 Representativiteit naar geslacht

	BaO		VO	
	Populatie	Respons	Populatie	Respons
Man	13%	12%	46%	45%
Vrouw	87%	88%	54%	55%

Tabel B1.14 Representativiteit naar leeftijd*

	BaO		VO	
	Populatie	Respons	Populatie	Respons
T/m 22 jaar	34%	38%	12%	11%
23 t/m 25 jaar	40%	35%	30%	27%
26 t/m 30 jaar	13%	10%	27%	20%
31 t/m 35 jaar	4%	5%	9%	9%
36 t/m 40 jaar	4%	5%	6%	6%
41 t/m 45 jaar	4%	5%	7%	10%
46 t/m 50 jaar	1%	2%	6%	10%
51 t/m 55 jaar	0%	1%	3%	5%
56 jaar en ouder	0%	0%	1%	2%

* Bij de lerarenopleiding VO doen zich significante verschillen voor ($p < 0.05$).

Tabel B1.15 Representativiteit naar regio*

	BaO		VO	
	Populatie	Respons	Populatie	Respons
Noord	11%	11%	13%	13%
Oost	25%	29%	21%	25%
West	46%	44%	45%	41%
Zuid	18%	16%	22%	21%

* Bij de lerarenopleiding BaO doen zich significante verschillen voor ($p < 0.05$).

Tabel B1.16 Representativiteit naar herkomst*

	BaO		VO	
	Populatie	Respons	Populatie	Respons
Autochtoon	92%	94%	81%	87%
Westers allochtoon	4%	4%	8%	9%
Niet-westers allochtoon	4%	2%	10%	5%

* Bij de lerarenopleiding VO doen zich significante verschillen voor ($p < 0.05$).

Tabel B1.17 Representativiteit naar vakgebied lerarenopleiding VO*

VO		
	Populatie	Respons
Talen	22%	23%
Exacte vakken	13%	15%
Technische vakken	10%	11%
Culturele/creatieve vakken	1%	1%
Maatschappijvakken/godsdienst	16%	17%
Economische vakken	6%	6%
Lichamelijke opvoeding	20%	15%
Verzorgende vakken	11%	12%

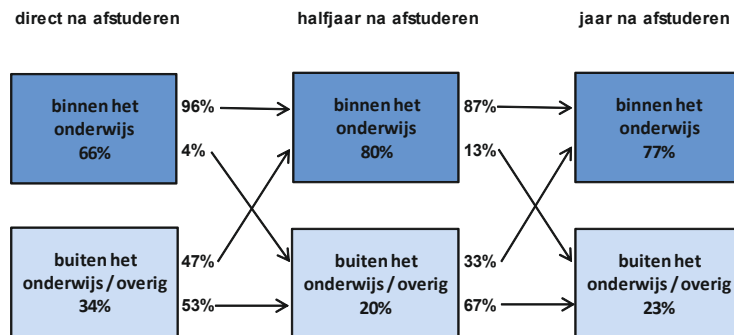
* Er doen zich significante verschillen voor ($p < 0.05$).

BIJLAGE 2

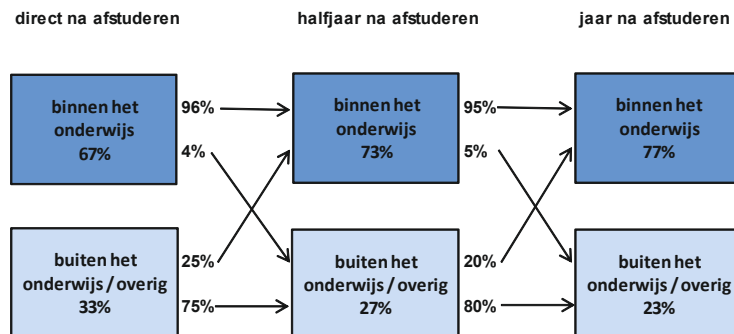
Tabellen bij hoofdstuk 2

Werkzaam binnen onderwijs

Figuur B2.1 BaO: stromen tussen de groep wel en niet werkend in het onderwijs

Figuur B2.2 VO: stromen tussen de groep wel en niet werkend in het onderwijs

Tabel B2.1 Binnen het onderwijs: functie pas afgestudeerde leraren (N=1884)*

	Jaar na afstuderen N=861	
	BaO N=466	VO N=395
Leraar/docent	98%	97%
Andere functies**	2%	3%

* Door een fout in de routing in de vragenlijst is deze vraag tijdens de eerste/tweede meting niet beantwoord.

** Onder de categorie 'andere functies' vallen onder andere onderwijsassistenten en intern begeleiders.

Tabel B2.2 Binnen het onderwijs: aanstelling pas afgestudeerde leraren in aantal uren

	Halfjaar na afstuderen N=1736		Jaar na afstuderen N=861	
	BaO N=1001	VO N=735	BaO N=466	VO N=395
Voltijd: 36 uur of meer	43%	27%	41%	30%
Deeltijd: minder dan 36 uur	57%	73%	59%	70%

Tabel B2.3 Binnen het onderwijs: aanstelling pas afgestudeerde leraren naar soort contract

	Halfjaar na afstuderen N=1736		Jaar na afstuderen N=861	
	BaO N=1001	VO N=461	BaO N=466	VO N=395
Vast contract (voor onbepaalde tijd)	10%	49%	29%	70%
Tijdelijk contract	56%	47%	41%	27%
Anders*	33%	4%	30%	2%
Onbekend	-	-	0%	-

* Onder de categorie 'anders' vallen onder andere oproepcontracten en freelancers zonder contract.

Tabel B2.4 Binnen het onderwijs: soort baan pas afgestudeerde leraren (regulier of vervanging)

	Halfjaar na afstuderen N=1736		Jaar na afstuderen N=861	
	BaO N=1001	VO N=735	BaO N=466	VO N=395
Vervult uitsluitend één of meerdere vervangingsbanen	54%	9%	39%	3%
Vervult (ook) reguliere banen	46%	91%	61%	97%

Tabel B2.5 Binnen het onderwijs: aanstelling pas afgestudeerde leraren naar soort contract en soort baan (halfjaar na afstuderen) (N=1736)

Aanstelling		Vervult uitsluitend één of meerdere vervangingsbanen	Vervult (ook) reguliere banen	Totaal
BaO N=1001	Vast contract (voor onbepaalde tijd)	5%	95%	10%
	Tijdelijk contract	40%	60%	56%
	Anders*	92%	8%	33%
VO N=735	Vast contract (voor onbepaalde tijd)	0%	100%	49%
	Tijdelijk contract	15%	85%	47%
	Anders*	64%	36%	4%

* Onder de categorie 'anders' vallen onder andere oproepcontracten en freelancers zonder contract.

Tabel B2.6 Binnen het onderwijs: sector waarin pas afgestudeerde leraren werkzaam zijn (meerdere antwoorden mogelijk)

	Halfjaar na afstuderen N=1736		Jaar na afstuderen N=861	
	BaO	VO	BaO	VO
	N=1001	N=735	N=466	N=395
Basisonderwijs	90%	5%	85%	4%
Speciaal onderwijs	11%	6%	11%	5%
Vmbo/pro/lwoo	3%	44%	5%	43%
Havo/vwo	1%	46%	1%	46%
Mbo/roc	0%	19%	0%	19%
Hbo/universiteit	0%	3%	0%	2%
Anders	1%	4%	1%	3%

* Onder de categorie 'anders' valt onder andere volwasseneneducatie.

Kleine onderwijsbanen (minder dan 12 uur werkzaam in onderwijs)

Tabel B2.7 Kleine onderwijsbanen: aanstelling pas afgestudeerde leraren naar soort contract (halfjaar na afstuderen) (N=159)

	BaO N=99	VO N=60
Vast regulier contract (voor onbepaalde tijd)	-	13%
Tijdelijk regulier contract	20%	55%
Anders*	80%	32%

* Onder de categorie 'anders' vallen onder andere oproepcontracten en freelancers zonder contract.

Tabel B2.8 Kleine onderwijsbanen: op dit moment op zoek naar een baan (ongeacht wel of niet werkzaam) (halfjaar na afstuderen) (N=159)

	BaO N=99	VO N=60
Ja, alleen binnen het onderwijs	40%	42%
Ja, alleen buiten het onderwijs	2%	3%
Ja, zowel binnen als buiten het onderwijs	11%	15%
Nee	46%	40%

Werkzaam buiten onderwijs

Tabel B2.9 Buiten het onderwijs: aanstelling pas afgestudeerde leraren in aantal uren

	Halfjaar na afstuderen N=254		Jaar na afstuderen N=119	
	BaO	VO	BaO	VO
	N=88	N=166	N=48	N=71
Voltijd: 36 uur of meer	31%	40%	29%	39%
Deeltijd: minder dan 36 uur	69%	60%	71%	61%

Tabel B2.10 Buiten het onderwijs: aanstelling pas afgestudeerde leraren naar soort contract

	Halfjaar na afstuderen N=254		Jaar na afstuderen N=119	
	BaO N=88	VO N=166	BaO N=48	VO N=71
Vast contract (voor onbepaalde tijd)	43%	46%	42%	52%
Tijdelijk contract	30%	37%	33%	34%
Anders*	27%	16%	25%	14%

* Onder de categorie 'anders' vallen onder andere uitzendkrachten en freelancers zonder contract.

Overig

Tabel B2.11 Groep 'overig': arbeidsmarktsituatie pas afgestudeerde leraren

	Direct na afstuderen N=433		Halfjaar na afstuderen N=272		Jaar na afstuderen N=145	
	BaO N=280	VO N=153	BaO N=163	VO N=109	BaO N=95	VO N=50
Baan binnen onderwijs van minder dan 12 uur	23%	19%	43%	29%	55%	20%
Baan buiten onderwijs van minder dan 12 uur	12%	13%	3%	6%	8%	6%
Baan binnen het onderwijs van minder dan 12 uur en baan buiten het onderwijs van minder dan 12 uur	6%	2%	10%	5%	11%	-
Helemaal niet werkzaam	59%	66%	44%	61%	26%	74%

Tabel B2.12 (Voornaamste) situatie voor pas afgestudeerde leraren die helemaal niet werkzaam zijn

	Direct na afstuderen N=267		Halfjaar na afstuderen N=137		Jaar na afstuderen N=61	
	BaO N=166	VO N=101	BaO N=71	VO N=66	BaO N=24	VO N=37
Studie	61%	39%	76%	39%	28%	38%
Zorg voor kinderen, huishouden, partner en/of mantelzorg	5%	7%	8%	8%	8%	3%
Onbetaald werk/vrijwilligerswerk	4%	3%	-	-	-	-
Sabbatical/periode in het buitenland/wereldreis	7%	17%	7%	8%	4%	5%
Werkloosheid	20%	33%	4%	41%	28%	46%
Arbeidsongeschiktheid	2%	2%	4%	5%	8%	8%

Achtergrondkenmerken

Tabel B2.13 Arbeidsmarktpositie pas afgestudeerde leraren naar geslacht (halfjaar na afstuderen) (N=2262)

		Binnen onderwijs	Buiten onderwijs	Overig	N
BaO N=1252	Man	80%	10%	10%	147
	Vrouw	80%	7%	13%	1105
VO N=1010	Man	75%	14%	11%	454
	Vrouw	71%	18%	11%	556

Tabel B2.14 Herkomst pas afgestudeerde leraren (halfjaar na afstuderen) (N=2262)

		Binnen onderwijs	Buiten onderwijs	Overig	N
BaO N=1252	Autochtoon	80%	7%	13%	1172
	Westers allochtoon	80%	6%	14%	51
	Niet-westers allochtoon	76%	17%	7%	29
VO N=1010	Autochtoon	74%	17%	10%	878
	Westers allochtoon	71%	15%	14%	86
	Niet-westers allochtoon	57%	17%	26%	46

* Bij de lerarenopleiding VO doen zich significante verschillen voor ($p < 0.05$).

Tabel B2.15 Arbeidsmarktpositie pas afgestudeerde leraren naar leeftijd (uitgebreide indeling) (halfjaar na afstuderen) (N=2262)*

		Binnen onderwijs	Buiten onderwijs	Overig	N
BaO N=1252	T/m 22 jaar	77%	4%	18%	471
	23 t/m 25 jaar	83%	5%	12%	440
	26 t/m 30 jaar	79%	15%	6%	121
	31 t/m 35 jaar	69%	22%	9%	58
	36 t/m 40 jaar	81%	6%	13%	68
	41 t/m 45 jaar	86%	11%	4%	57
	46 t/m 50 jaar	83%	14%	3%	29
	51 t/m 55 jaar	75%	-	25%	8
	56 jaar en ouder	-	-	-	-
VO N=1010	T/m 22 jaar	61%	20%	18%	109
	23 t/m 25 jaar	69%	18%	13%	277
	26 t/m 30 jaar	73%	20%	8%	199
	31 t/m 35 jaar	74%	16%	10%	90
	36 t/m 40 jaar	78%	10%	13%	63
	41 t/m 45 jaar	79%	13%	7%	97
	46 t/m 50 jaar	77%	17%	7%	103
	51 t/m 55 jaar	84%	5%	11%	55
	56 jaar en ouder	82%	6%	12%	17

* Bij de lerarenopleiding BaO en VO doen zich significante verschillen voor ($p < 0.05$).

Tabel B2.16 Arbeidsmarktpositie pas afgestudeerde leraren naar indeling van geclusterde RPA-gebieden (halfjaar na afstuderen) (N= 2262)*

		Binnen onderwijs	Buiten onderwijs	Overig	N
BaO N= 1252	Groningen	60%	16%	24%	75
	Friesland	81%	11%	8%	37
	Zuid- en Midden-Drenthe/ IJssel en Vecht	75%	8%	17%	89
	Twente	80%	4%	16%	55
	Noordwest-Veluwe/Flevoland incl. Almere	93%	2%	6%	54
	Stedendriehoek/De Vallei	78%	4%	18%	76
	IJssel en Rijn/Achterhoek	70%	7%	23%	57
	Nijmegen/Rivierenland	67%	15%	18%	61
	Gooi en Vechtstreek/Eemland	97%	-	3%	30
	Utrecht-Midden incl. Utrecht	75%	14%	11%	84
	Noord-Holland-Noord	90%	2%	8%	52
	Zuidelijk Noord-Holland incl. Amsterdam	83%	9%	8%	118
	Rijn-Gouwe	77%	12%	11%	65
	Haaglanden incl. Den Haag	91%	1%	7%	67
	Rijnmond incl. Rotterdam	89%	3%	8%	102
	Zeeland	86%	-	14%	28
	West- en Midden-Brabant	76%	6%	18%	72
	Oost-Brabant	82%	7%	11%	74
Limburg	82%	2%	16%	56	
VO N= 1010	Groningen	75%	17%	8%	64
	Friesland	61%	24%	15%	46
	Zuid- en Midden-Drenthe/ IJssel en Vecht	62%	24%	14%	63
	Twente	68%	10%	22%	41
	Noordwest-Veluwe/Flevoland incl. Almere	83%	6%	11%	18
	Stedendriehoek/De Vallei	67%	24%	9%	46
	IJssel en Rijn/Achterhoek	72%	15%	13%	39
	Nijmegen/Rivierenland	72%	10%	18%	67
	Gooi en Vechtstreek/Eemland	79%	-	21%	14
	Utrecht-Midden incl. Utrecht	73%	17%	10%	70
	Noord-Holland-Noord	87%	13%	-	30
	Zuidelijk Noord-Holland incl. Amsterdam	64%	21%	15%	107
	Rijn-Gouwe	83%	14%	3%	36
	Haaglanden incl. Den Haag	78%	11%	11%	45
	Rijnmond incl. Rotterdam	82%	12%	5%	91
	Zeeland	94%	-	6%	16
	West- en Midden-Brabant	77%	16%	7%	74
	Oost-Brabant	68%	20%	12%	82
Limburg	74%	21%	5%	61	

* Bij de lerarenopleiding BaO en VO doen zich significante verschillen voor ($p < 0.05$).

Tabel B2.17 Binnen het onderwijs: hoe lang baanzoekend, naar regio (halfjaar na afstuderen) (N=1736)*

		Baan al voor afstuderen	Met een of binnen 1 maand een baan	1 of 2 maanden gezocht	3 maanden of langer gezocht	N
BaO N=1001	Noord	44%	42%	10%	4%	89
	Oost	28%	50%	19%	4%	280
	West	34%	49%	14%	3%	469
	Zuid	22%	49%	23%	6%	163
	Totaal	31%	48%	17%	4%	1001
VO N=735	Noord	44%	47%	6%	4%	85
	Oost	44%	41%	12%	3%	176
	West	47%	41%	10%	1%	316
	Zuid	41%	42%	15%	3%	158
	Totaal	45%	42%	11%	2%	735

* Bij de lerarenopleiding BaO doen zich significante verschillen voor ($p < 0.05$).

Tabel B2.18 Binnen het onderwijs: moeite huidige baan te vinden naar regio (halfjaar na afstuderen) (N=1736)

		(Vrijwel) geen moeite	Weinig moeite	Veel moeite	Zeer veel moeite	N
BaO N=1001	Noord	19%	57%	13%	10%	89
	Oost	28%	49%	11%	13%	280
	West	32%	48%	10%	10%	468
	Zuid	10%	62%	10%	17%	162
	Totaal	26%	51%	11%	12%	999
VO N=735	Noord	66%	27%	4%	4%	85
	Oost	69%	16%	4%	10%	176
	West	77%	15%	2%	6%	316
	Zuid	72%	16%	3%	9%	158
	Totaal	73%	17%	3%	7%	735

* Bij de lerarenopleiding BaO doen zich significante verschillen voor ($p < 0.05$).

Tabellen bij hoofdstuk 3
Voortzetting loopbaan in het onderwijs
Tabel B3.1 Binnen het onderwijs: hoe het werken in het onderwijs bevalt, aangegeven met een rapportcijfer*

	Halfjaar na afstuderen N=1736		Jaar na afstuderen N=861	
	BaO N=1001	VO N=735	BaO N=466	VO N=395
Lager dan een 6	2%	3%	2%	2%
6	5%	7%	6%	6%
7	22%	22%	22%	23%
8	46%	46%	45%	42%
9	18%	16%	15%	15%
10	4%	3%	3%	2%
Onbekend	4%	3%	7%	10%

* Cijfers zijn afgerond.

Tabel B3.2 Binnen het onderwijs: Hoe lang willen pas afgestudeerde leraren nog in het onderwijs blijven werken?

	Halfjaar na afstuderen N=1736		Jaar na afstuderen N=861	
	BaO N=1001	VO N=461	BaO N=466	VO N=395
Tot 5 jaar	7%	12%	11%	14%
5 tot 10 jaar	11%	17%	15%	16%
10 jaar of langer	60%	50%	50%	47%
Weet niet	21%	21%	22%	21%
Onbekend	1%	0%	2%	1%

Tabel B3.3 Binnen het onderwijs: hoe lang willen pas afgestudeerde leraren nog in het onderwijs blijven werken en regio (halfjaar na afstuderen) (N=1736)*

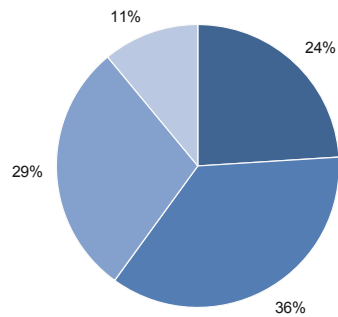
		Tot 10 jaar	10 jaar of langer	Weet niet/ onbekend	N
BaO	Noord	17%	51%	33%	89
	Oost	18%	64%	18%	280
	West	18%	57%	25%	469
	Zuid	20%	64%	16%	163
	Totaal	18%	60%	22%	1001
VO	Noord	35%	45%	20%	85
	Oost	26%	52%	22%	176
	West	30%	47%	22%	316
	Zuid	28%	54%	18%	158
	Totaal	29%	50%	21%	735

* Bij de lerarenopleiding BaO doen zich significante verschillen voor ($p < 0.05$).

Wens om in het onderwijs te werken

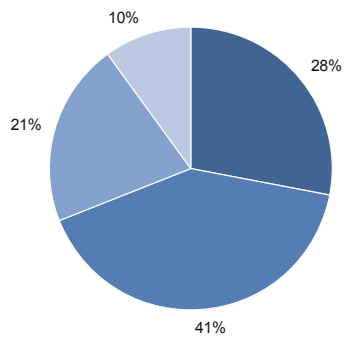
Figuur B3.1 Geen baan in onderwijs: wens om op dit moment (jaar na afstuderen) in het onderwijs te werken (N=172)

BaO (N=70)

■ Ja, zonder meer
 ■ Ja, maar alleen onder bepaalde voorwaarden
 ■ Nee
 ■ Weet niet

VO (N=102)

■ Ja, zonder meer
 ■ Ja, maar alleen onder bepaalde voorwaarden
 ■ Nee
 ■ Weet niet

Tabel B3.4 Geen baan in onderwijs: wens om op dit moment in het onderwijs te werken, naar regio (N=367)*

		Ja, zonder meer	Ja, maar alleen onder bepaalde voorwaarden	Nee	Weet niet	N
BaO	Noord	32%	32%	26%	10%	31
	Oost	34%	40%	16%	8%	50
	West	26%	22%	34%	18%	50
	Zuid	62%	19%	10%	10%	21
	Totaal	35%	30%	23%	12%	152
VO	Noord	29%	29%	35%	6%	34
	Oost	34%	39%	20%	7%	56
	West	28%	31%	31%	11%	75
	Zuid	36%	42%	20%	2%	50
	Totaal	32%	35%	26%	7%	215

Tabel B3.5 Geen baan in onderwijs: voorwaarden waaronder pas afgestudeerde leraren bereid zijn om in het onderwijs te werken bij voldoende aanbod (maximaal 3 antwoorden mogelijk) (halfjaar na afstuderen) (N=121)*

	BaO N=45	VO N=76
Vast contract	53%	30%
Salarisverbetering	22%	34%
Mogelijkheid tot deeltijdbaan	29%	26%
Ruimte voor eigen ontwikkeling	16%	28%
Weinig reistijd	18%	24%
Duidelijke afspraken over werkbelasting	16%	21%
Mogelijkheid tot combinatie met huidige baan**	9%	25%
Geen salarisachteruitgang**	13%	20%
Voldoende inwerktijd/begeleiding	11%	21%
Mogelijkheid tot combinatie met zorg voor kinderen/huishouden en/of studie	31%	9%
Werken naar eigen inzicht	11%	17%
Doorgroeimogelijkheden naar management	27%	4%
Mogelijkheid tot voltijdbaan	13%	9%
Anders***	11%	11%

* Deze vraag is alleen gesteld aan mensen die alleen onder bepaalde voorwaarden in het onderwijs willen werken.

** Deze voorwaarde is niet weergegeven bij de groep 'geen baan'.

*** Onder de categorie 'anders' valt onder andere kleinere klassen.

Tabel B3.6 Geen baan in onderwijs: voorwaarden waaronder pas afgestudeerde leraren bereid zijn om in het onderwijs te werken bij voldoende aanbod (jaar na afstuderen) (maximaal 3 antwoorden mogelijk) (N=67)*

	BaO N=25	VO N=42
Vast contract	72%	43%
Salarisverbetering	28%	26%
Voldoende inwerktijd/begeleiding	12%	33%
Weinig reistijd	20%	29%
Geen salarisachteruitgang**	16%	29%
Mogelijkheid tot deeltijdbaam	36%	12%
Mogelijkheid tot combinatie met huidige baan**	12%	24%
Mogelijkheid tot combinatie met zorg voor kinderen, huishouden en/of studie	24%	14%
Ruimte voor eigen ontwikkeling	16%	19%
Duidelijke afspraken over werkbelasting	12%	19%
Doorgroeimogelijkheden naar management	20%	12%
Werken naar eigen inzicht	4%	10%
Mogelijkheid tot voltijdbaam	4%	5%
Anders***	12%	12%

* Deze vraag is alleen gesteld aan mensen die alleen onder bepaalde voorwaarden in het onderwijs willen werken.

** Deze voorwaarde is niet weergegeven bij de groep 'geen baan'.

*** Onder de categorie 'anders' valt onder andere kleinere klassen.

Tabel B3.7 Bereidheid om te verhuizen voor een baan in het onderwijs (halfjaar na afstuderen) (N=2262)*

		Binnen onderwijs	Buiten onderwijs	Overig	Totaal
BaO N=1252	Ja, ik ben namelijk al verhuisd	4%	-	1%	3%
	Ja, ik zou hier zeker toe bereid zijn	7%	3%	9%	7%
	Ik zou hier misschien toe bereid zijn	30%	18%	35%	30%
	Nee	52%	72%	44%	52%
	Weet niet	7%	6%	11%	8%
	Onbekend	0%	1%	0%	0%
VO N=1010	Ja, ik ben namelijk al verhuisd	4%	-	3%	3%
	Ja, ik zou hier zeker toe bereid zijn	7%	2%	17%	7%
	Ik zou hier misschien toe bereid zijn	26%	19%	19%	24%
	Nee	52%	70%	50%	55%
	Weet niet	11%	8%	10%	11%
	Onbekend	4%	-	1%	3%

* Bij de lerarenopleiding BaO en VO doen zich significante verschillen voor ($p < 0.05$).

Op zoek naar een (andere) baan

Tabel B3.8 Op zoek naar een baan (ongeacht wel of niet werkzaam) (jaar na afstuderen) (N=1125)*

	Binnen onderwijs N=861	Buiten onderwijs N=119	Overig N=145	N
Ja, alleen binnen het onderwijs	19%	18%	26%	220
Ja, alleen buiten het onderwijs	2%	10%	10%	43
Ja, zowel binnen als buiten het onderwijs	8%	26%	28%	141
Nee	70%	45%	34%	703
Onbekend	2%	1%	2%	18

* Er doen zich significante verschillen voor ($p < 0.05$).

Tabel B3.9 Op zoek naar (ook) een baan in het onderwijs en verhuishet bereidheid voor een baan in het onderwijs (halfjaar na afstuderen) (N=906)

	BaO N=594	VO N=312
Ja, ik ben namelijk al verhuisd	2%	2%
Ja, ik zou hier zeker toe bereid zijn	8%	11%
Ik zou hier misschien toe bereid zijn	31%	27%
Nee	52%	50%
Weet niet	8%	11%

Tabel B3.10 Reden om (ook) een baan buiten het onderwijs te zoeken (jaar na afstuderen) (meerdere antwoorden mogelijk) (N=184)*

	BaO N=85	VO N=99
Er is geen werk in het onderwijs	58%	25%
Buiten het onderwijs zijn de kansen op werk veel groter	31%	20%
Buiten het onderwijs is het salaris beter	18%	30%
Ik wil graag ervaringen opdoen buiten het onderwijs	22%	24%
Ik wil niet (meer) in het onderwijs werken	22%	20%
Er zijn alleen kleine deeltijdbanen te vinden in het onderwijs	16%	16%
Ik zou te ver moeten reizen voor een baan in het onderwijs	15%	8%
Anders**	28%	29%

* Deze vraag is alleen gesteld aan mensen die (ook) een baan buiten het onderwijs zoeken.

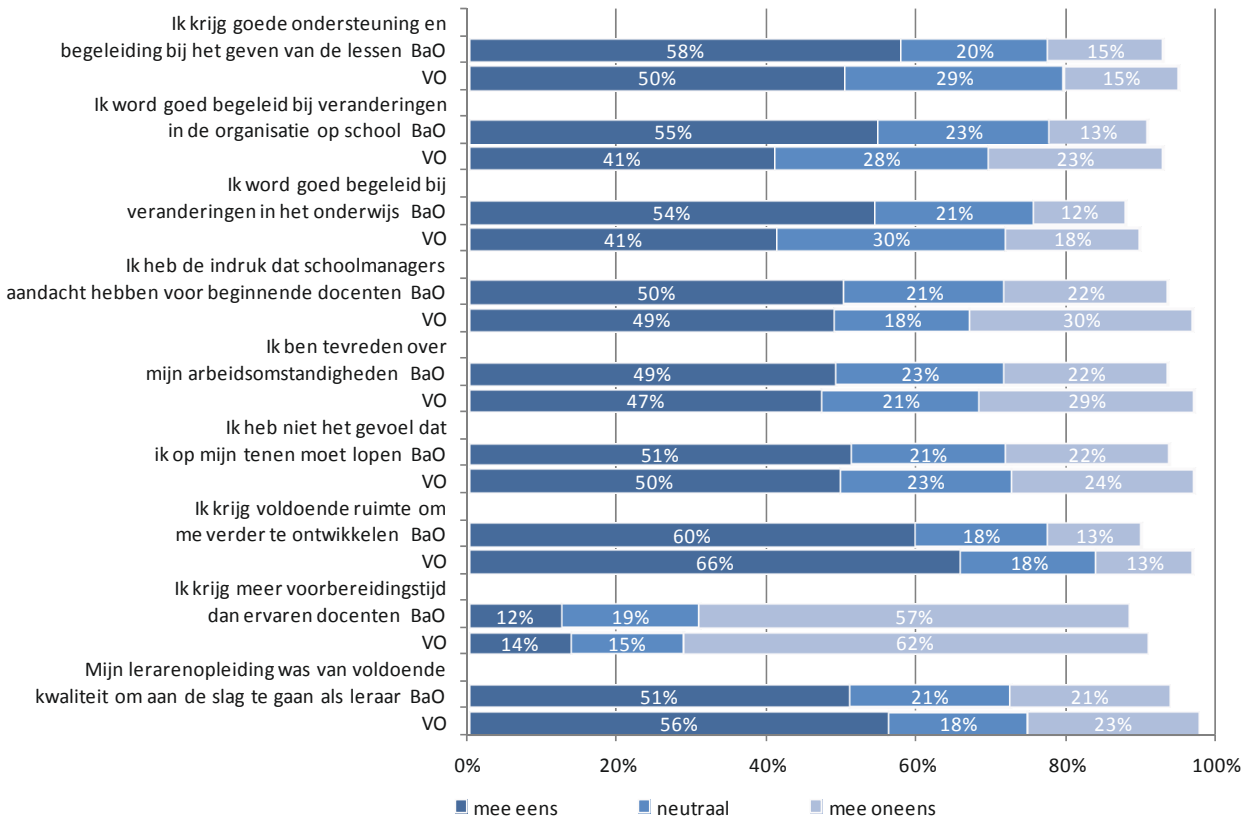
** Onder de categorie 'anders' valt onder andere vanwege de werkdruk in het onderwijs.

Tabel B3.11 Reden om (ook) een baan buiten het onderwijs te zoeken, naar regio (halfjaar na afstuderen) (N=318)*/**

		Er is geen (vast) werk in het onderwijs	N
BaO	Noord	80%	30
	Oost	83%	48
	West	63%	48
	Zuid	74%	27
	Totaal	75%	153
VO	Noord	21%	29
	Oost	44%	45
	West	24%	55
	Zuid	47%	36
	Totaal	34%	165

* Deze vraag is alleen gesteld aan mensen die (ook) een baan buiten het onderwijs zoeken.

** Bij de lerarenopleiding VO doen zich significante verschillen voor ($p < 0.05$).

BIJLAGE 4
Tabellen bij hoofdstuk 4
Werkklimaat algemeen
Figuur B4.1 Stellingen werkklimaat (jaar na afstuderen) (N=466)¹

¹ De categorieën 'niet van toepassing' en 'onbekend' zijn niet opgenomen in de figuren.

Tabel B4.1 Sinds wanneer staan de pas afgestudeerde leraren voor de klas (halfjaar na afstuderen) (N=1736)*

	BaO N=1001	VO N=735
Sinds 2007 of later	98%	77%
Vóór 2007	1%	22%
Onbekend	0%	-

* Het gaat om mensen die voor het eerst een lerarenopleiding hebben afgerond. Stages zijn uitgezonderd.

Begeleiding

Tabel B4.2 Hebben pas afgestudeerde leraren begeleiding gekregen, naar soort baan (halfjaar na afstuderen) (N=1548)*

		Alleen vervanging	Ook/Alleen regulier	N
BaO N=981	Wel begeleiding gekregen	77%	91%	817
	Geen begeleiding gekregen	23%	9%	164
VO N=567	Wel begeleiding gekregen	74%	91%	505
	Geen begeleiding gekregen	26%	9%	62

* Bij de lerarenopleiding BaO en VO doen zich significante verschillen voor ($p < 0.05$).

Tabel B4.3 Begeleiding naar regio (halfjaar na afstuderen) (N=1773)*

		Wel begeleiding gekregen	Geen begeleiding gekregen	N
BaO	Noord	81%	19%	89
	Oost	78%	22%	271
	West	88%	12%	459
	Zuid	80%	20%	162
	Totaal	83%	17%	981
VO	Noord	89%	11%	71
	Oost	90%	10%	135
	West	89%	11%	238
	Zuid	89%	10%	124
	Totaal	89%	11%	568

* Bij de lerarenopleiding BaO doen zich significante verschillen voor ($p < 0.05$).

Tabel B4.4 Hoe lang willen pas afgestudeerde leraren nog in het onderwijs blijven werken, naar gekregen begeleiding (halfjaar na afstuderen) (N=1773)*

		Tot 10 jaar	10 jaar of langer	Weet niet/ onbekend	N
BaO	Wel begeleiding gekregen	18%	60%	22%	817
	Geen begeleiding gekregen	20%	60%	21%	
	Totaal	18%	60%	22%	981
VO	Wel begeleiding gekregen	30%	48%	22%	505
	Geen begeleiding gekregen	27%	37%	35%	62
	Totaal	30%	47%	23%	567

* Bij de lerarenopleiding VO doen zich significante verschillen voor ($p < 0.05$).

Tabel B4.5 Mate van tevredenheid over begeleidingsprogramma (jaar na afstuderen) (N=861)

	BaO N=466	VO N=395
Zeer tevreden	11%	6%
Tevreden	51%	51%
Neutraal	18%	25%
Ontevreden	7%	9%
Zeer ontevreden	1%	2%
N.v.t.	10%	5%
Onbekend	2%	1%

Vorbereidingstijd

Tabel B4.6 Reguliere banen: tevredenheid met mate van gekregen reductie van lestaak (halfjaar na afstuderen) (N=155)*

	BaO N=16	VO N=139
(Zeer) tevreden	79%	77%
Neutraal	31%	19%
(Zeer) ontevreden	-	4%

* Deze vraag is alleen gesteld aan beginnende leraren met een reguliere baan die reductie van hun lestaak hebben gekregen.

BIJLAGE 5

Opmerkingen van respondenten

De respondenten hadden aan het einde van de vragenlijst de gelegenheid om een opmerking te plaatsen. Ongeveer 30 procent heeft dit gedaan. Grofweg konden de opmerkingen worden verdeeld in de volgende onderwerpen:

- aanvullingen op bepaalde vragen om de situatie te verduidelijken;
- aangeven dat ze moeite hebben om een (vaste) baan te vinden (hierbij worden vaak bezuinigingen als reden voor opgegeven);
- opmerkingen over de vragenlijst;
- opmerkingen over de lerarenopleiding;
- opmerkingen over de begeleiding binnen het onderwijs;
- hoe het is om als beginnende leraar aan de slag te gaan (bijvoorbeeld "bevalt erg goed"; "hoge werkdruk"; "start is zwaar");
- diverse andere opmerkingen, zoals:
 - "Jammer dat er zoveel bezuinigingen moeten plaatsvinden binnen het onderwijs. Als startende leerkracht is je positie minstens 2 jaar heel onzeker. Dit is erg frustrerend."
 - "Het valt me binnen het onderwijs tegen dat ik meer met andere werkzaamheden bezig ben dan met lesgeven."
 - "Tijdens mijn gehele opleiding is mij steeds voorgehouden dat er leraren nodig waren en dat er genoeg banen zouden zijn. In de praktijk komt het erop neer dat er geen vaste banen zijn en je de eerste jaren alleen invalwerk mag doen. Dit houdt verder in: geen salaris in de vakanties en onduidelijkheid over cao-voorwaarden."
 - "Ik word goed begeleid vanuit de organisatie waar ik nu voor werk. Ik zie echter om mij heen een heleboel uitgebluste leerkrachten."
 - "Het docentschap is fantastisch, maar het kan aantrekkelijker worden gemaakt als het meer benaderd wordt als een baan met doorgroeimogelijkheden, meer flexibiliteit, waardering en ICT-ondersteuning door bijvoorbeeld een laptop te bieden. Hierdoor wordt het onderwijs aantrekkelijker voor de jongere generatie. Momenteel is het docentschap voor veel docenten te vrijblijvend en ze worden niet afgerekend op fouten, hierdoor wordt de positie van het onderwijs niet sterker."
 - "Met veel plezier werk ik in het onderwijs en ik zou geen andere baan willen. Maar de werkdruk is enorm hoog, er wordt veel van je verwacht als beginnende leerkracht, je wordt in het diepe gegooid en de banen zijn zeer schaars. Of ik na de zomervakantie nog aan het werk ben, weet ik niet, en hoe verder? Er zijn geen/bijna geen vacatures."

Analyse CBS-microdata

Inleiding en werkwijze

De respons op de eerste en tweede meting van de Loopbaanmonitor ligt de afgelopen jaren rond de 30 procent; de respons op de derde meting op ongeveer 50 procent.¹ Bij elke meting wordt een responsanalyse uitgevoerd. De respons is in grote mate representatief als gekeken wordt naar kenmerken als geslacht, leeftijd en regio. Desondanks blijft het toch de vraag of er geen sprake is van selectieve respons. Afgestudeerden die in het onderwijs zijn gaan werken en daar nog steeds werken, responderen wellicht meer dan anderen.

Om meer zicht te krijgen op deze mogelijke vertekening en om uitspraken te kunnen doen over de gehele populatie, hebben we in 2011 analyses gedaan op populatiebestanden die beschikbaar zijn bij het Centrum voor Beleidsstatistiek (CvB) van het CBS, de zogenaamde microdata. Deze bestandsanalyses houden in dat we afgestudeerden van de lerarenopleidingen opzoeken in bestanden van werkenden en uitkeringsgerechtigden. Door analyses te doen op deze bestanden, kunnen we bepalen hoe groot het aantal afgestudeerden is dat werkelijk in het onderwijs is gaan werken. Bovendien wordt inzichtelijk in hoeverre afgestudeerden niet werken en een uitkering ontvangen.

We hebben de populatie van 2007, 2008 en 2009 bekeken. De analyse was nog niet mogelijk voor afgestudeerden uit 2010, omdat die bestanden nog niet beschikbaar zijn.

We hebben de volgende microdatabestanden van werkenden en uitkeringsgerechtigden gebruikt:

- verzekerde personen en dienstverbanden (Loonaangiftebestand);²
- bijstandsuitkeringenstatistieken (BUS);
- Wet inkomen en arbeid (WIA);
- Werkloosheidswet (WW).

We hebben gekeken in hoeverre personen uit de cohorten 2007, 2008 en 2009 voorkwamen in de bestanden op de peildata die tijdens de normale Loopbaanmonitor gehanteerd worden.

¹ Hierbij zijn de afgestudeerden benaderd die bij de eerste en tweede meting toestemming hebben gegeven om nogmaals benaderd te worden.

² Binnen het Loonaangiftebestand hebben we de onderwijssectoren geselecteerd. Een selectie op functie was niet mogelijk. Het kan dus voorkomen dat een afgestudeerde leraar een andere functie bekleedt binnen het onderwijs.

De geanonimiseerde populatiebestanden van de drie jaren hebben we aan DUO-IB-Groep teruggeleverd. Zij hebben een burgerservicenummer (BSN) aan de bestanden toegevoegd en deze vervolgens geleverd aan het Centrum voor Beleidsstatistiek, alwaar een versleuteling heeft plaatsgevonden.³ Via deze procedure is de geheimhouding van de persoonsgegevens gegarandeerd. Met de sleutelvariabele konden de populatiebestanden gekoppeld worden aan de loon- en uitkeringsbestanden. Op deze manier hebben we de arbeidsmarktpositie voor alle afgestudeerden in kaart kunnen brengen voor meerdere meetmomenten. In de onderstaande tabel laten we zien welke cohorten en peildata we hebben bekeken. De peildata zijn hetzelfde als binnen het enquêteonderzoek en daardoor kunnen de uitkomsten van beide analyses met elkaar vergeleken worden.

Tabel B6.1 Overzicht cohorten en peildata

Positie en Cohort	Direct na afstuderen (oktober)	Halfjaar na afstuderen (april)	Jaar na afstuderen (oktober)
Cohort 2007	x	x	x
Cohort 2008	x	x	x
Cohort 2009*	x		

* De loon- en uitkeringsbestanden van 2010 zijn nog niet beschikbaar, vandaar dat we voor het cohort 2009 alleen naar het meetmoment 'direct na afstuderen' hebben gekeken.

In deze notitie spreken we, net als in het enquêteonderzoek, van drie verschillende groepen, namelijk:

1. werkzaam binnen het onderwijs;
2. werkzaam buiten het onderwijs;
3. overig.

Resultaten

We hebben per afstudeercohort een vergelijking gemaakt tussen de arbeidsmarktpositie volgens de enquête en volgens de CBS-microdata. We zullen hieronder de resultaten van afstudeercohort 2008 bespreken, aangezien dit cohort volgens dezelfde definitie is samengesteld als de meest recente cohorten (alleen afgestudeerden die voor het eerst een lerarenopleiding hebben afgerond) en bij dit cohort alle drie de meetmomenten bekeken konden worden. Voor cohort 2007 en 2009 zijn overigens vergelijkbare resultaten gevonden.

Binnen het afstudeercohort 2008 gaat het om mensen die in het kalenderjaar 2008 voor het eerst zijn afgestudeerd aan een lerarenopleiding. Van de 9822 afgestudeerde leraren hebben 6280 mensen in 2008 een lerarenopleiding BaO afgerond en 3542 mensen een lerarenopleiding VO.

³ Van drie afgestudeerden kon geen BSN meer worden vastgesteld.

In tabel B6.2 valt te zien wat de arbeidsmarktpositie van afstudeercohort 2008 is volgens de enquête en volgens de CBS-microdata. Voor zowel de afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO als VO, zien we dat degenen die binnen het onderwijs werken vaker de enquête hebben ingevuld dan degenen die buiten het onderwijs werken.

Tabel B6.2 Ontwikkeling arbeidsmarktpositie afstudeercohort 2008 (volgens enquête en CBS-microdata)

		Direct na afstuderen		Halfjaar na afstuderen		1 jaar na afstuderen	
		Enquête	CBS	Enquête	CBS	Enquête	CBS
Baan binnen het onderwijs	BaO	75%	72%	84%	80%	87%	77%
	VO	73%	66%	75%	69%	75%	69%
	<i>Totaal</i>	74%	70%	81%	76%	82%	74%
Baan buiten het onderwijs	BaO	10%	14%	6%	10%	5%	11%
	VO	17%	22%	16%	22%	17%	21%
	<i>Totaal</i>	13%	17%	10%	14%	10%	15%
Overig	BaO	15%	13%	10%	9%	8%	11%
	VO	10%	12%	8%	10%	19%	10%
	<i>Totaal</i>	13%	13%	10%	10%	8%	11%

Binnen de groep 'overig' vallen mensen met een kleine baan (minder dan twaalf uur per week), mensen die een uitkering ontvangen en mensen die helemaal niet werkzaam zijn. We zien dat afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO vaker een kleine baan hebben dan de afgestudeerden van de lerarenopleiding VO. Afgestudeerden van de lerarenopleiding VO hebben vaker een uitkering. Het grootste gedeelte ontvangt een WW-uitkering. Een kleiner deel zit in de bijstand en een nog kleiner deel ontvangt een WIA-uitkering. Hierbij moet wel vermeld worden dat het om een kleine groep afgestudeerden gaat; één jaar na het afstuderen ontvangen zo'n 75 mensen binnen de groep 'overig' een uitkering.

Tabel B6.3 Verdeling binnen de groep 'overig' (volgens CBS-microdata)

		Direct na afstuderen	Halfjaar na afstuderen	1 jaar na afstuderen
Kleine baan	BaO	56%	50%	39%
	VO	40%	39%	37%
	<i>Totaal</i>	<i>51%</i>	<i>46%</i>	<i>39%</i>
Uitkering*	BaO	1%	2%	5%
	VO	5%	5%	10%
	<i>Totaal</i>	<i>2%</i>	<i>3%</i>	<i>7%</i>
Helemaal niet werkzaam	BaO	43%	48%	55%
	VO	56%	56%	53%
	<i>Totaal</i>	<i>47%</i>	<i>51%</i>	<i>55%</i>

* Hieronder vallen uitkeringen vanuit de bijstand, WW of WIA.

In de volgende tabellen wordt weergegeven wat de arbeidsmarktpositie is van de afgestudeerde leraren een halfjaar na afstuderen. Er worden vergelijkingen gemaakt met de resultaten vanuit de enquête.

Qua geslacht zijn er geen grote verschillen in de respons. Alleen vrouwen die geen baan of een kleine baan hebben, (groep 'overig') responderen iets vaker dan mannen.

Tabel B6.4 Arbeidsmarktpositie pas afgestudeerde leraren naar geslacht (halfjaar na afstuderen) (volgens enquête en CBS-microdata)

		Binnen onderwijs		Buiten onderwijs		Overig	
		Enquête	CBS	Enquête	CBS	Enquête	CBS*
BaO	Man	88%	85%	6%	12%	7%	3%
	Vrouw	83%	84%	6%	11%	11%	5%
	<i>Totaal</i>	<i>84%</i>	<i>84%</i>	<i>6%</i>	<i>11%</i>	<i>10%</i>	<i>5%</i>
VO	Man	75%	73%	17%	23%	7%	4%
	Vrouw	76%	72%	16%	22%	9%	6%
	<i>Totaal</i>	<i>75%</i>	<i>73%</i>	<i>16%</i>	<i>23%</i>	<i>8%</i>	<i>5%</i>

* Met name van de groep mensen die niet werkzaam is en geen uitkering ontvangt, is het geslacht onbekend. Deze mensen komen immers niet voor in de CBS-microdata.

Afgestudeerden van beide lerarenopleidingen binnen de groep 'overig' reageren binnen alle leeftijdscategorieën (afgezien van lerarenopleiding BaO boven de 46 jaar) vaker op de enquête. Met name afgestudeerden van de lerarenopleiding VO onder de 23 jaar en die buiten het onderwijs werken, doen minder vaak mee met de enquête.

Tabel B6.5 Arbeidsmarktpositie pas afgestudeerde leraren naar leeftijd (halfjaar na afstuderen) (volgens enquête en CBS-microdata)

		Binnen onderwijs		Buiten onderwijs		Overig	
		Enquête	CBS	Enquête	CBS	Enquête	CBS*
BaO	< 23	80%	82%	4%	9%	16%	9%
	23 t/m 25	87%	86%	6%	10%	8%	4%
	26 t/m 30	83%	82%	12%	16%	5%	3%
	31 t/m 45	88%	84%	8%	13%	4%	3%
	> 46	86%	83%	11%	9%	4%	8%
<i>Totaal</i>		<i>84%</i>	<i>84%</i>	<i>6%</i>	<i>11%</i>	<i>10%</i>	<i>5%</i>
VO	< 23	75%	67%	8%	22%	17%	11%
	23 t/m 25	73%	70%	18%	24%	8%	6%
	26 t/m 30	76%	72%	21%	25%	3%	2%
	31 t/m 45	78%	76%	16%	20%	6%	3%
	> 46	75%	74%	14%	21%	11%	5%
<i>Totaal</i>		<i>75%</i>	<i>73%</i>	<i>16%</i>	<i>23%</i>	<i>8%</i>	<i>5%</i>

* Met name van de groep mensen die niet werkzaam is en geen uitkering ontvangt, is de leeftijd onbekend. Deze mensen komen immers niet voor in de CBS-microdata.

Met name afgestudeerden die in het oosten van het land wonen en binnen het onderwijs werken, responderen vaker dan degenen die elders wonen.

Tabel B6.6 Arbeidsmarktpositie pas afgestudeerde leraren naar regio (halfjaar na afstuderen) (volgens enquête en CBS-microdata)

		Binnen onderwijs		Buiten onderwijs		Overig	
		Enquête	CBS	Enquête	CBS	Enquête	CBS
BaO	Noord	76%	73%	12%	15%	13%	13%
	Oost	85%	80%	4%	11%	11%	9%
	West	87%	83%	6%	9%	8%	8%
	Zuid	79%	80%	7%	11%	13%	10%
<i>Totaal</i>		<i>84%</i>	<i>80%</i>	<i>6%</i>	<i>10%</i>	<i>10%</i>	<i>9%</i>
VO	Noord	75%	74%	17%	25%	8%	11%
	Oost	74%	67%	16%	22%	10%	11%
	West	79%	72%	13%	18%	8%	10%
	Zuid	70%	66%	22%	26%	8%	8%
<i>Totaal</i>		<i>75%</i>	<i>69%</i>	<i>16%</i>	<i>22%</i>	<i>8%</i>	<i>10%</i>

In tabel B6.7 valt op dat afgestudeerden in de richting lichamelijke opvoeding en verzorgende vakken die binnen het onderwijs werken vaker responderen en degenen die buiten het onderwijs werken minder vaak dan afgestudeerden in andere richtingen.

Tabel B6.7 Arbeidsmarktpositie pas afgestudeerde leraren naar vakgebied lerarenopleiding VO (halfjaar na afstuderen) (volgens enquête en CBS-microdata)

	Binnen onderwijs		Buiten onderwijs		Overig	
	Enquête	CBS	Enquête	CBS	Enquête	CBS
Talen	83%	78%	8%	11%	9%	11%
Exacte vakken	84%	77%	13%	14%	3%	8%
Lichamelijke opvoeding	70%	60%	14%	28%	16%	12%
Maatschappijvakken/ godsdienst	69%	69%	17%	17%	14%	14%
Verzorgende vakken	71%	60%	24%	34%	5%	6%
Technische vakken	70%	60%	27%	35%	3%	5%
Economische vakken	81%	77%	15%	15%	4%	8%
Culturele/creatieve vakken	43%	52%	43%	30%	14%	17%

Het grootste deel van de afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO werkt ook daadwerkelijk in het basisonderwijs. Behalve in het voortgezet onderwijs, werken afgestudeerden van de lerarenopleiding VO het vaakst op een mbo of roc. Slechts 2 procent van de afgestudeerden werkt in meerdere onderwijssectoren.

We konden binnen de CBS-microdata alleen selecteren op de sector en niet op functie. De sector Universiteit hebben we buiten beschouwing gelaten, omdat het dan vaak gaat om niet-lesgevend personeel.

Tabel B6.8 Sector waarin pas afgestudeerde leraren werkzaam zijn (halfjaar na afstuderen) (meerdere antwoorden mogelijk) (volgens CBS-microdata) (N=7471)

	BaO N=5042	VO N=2429
Basisonderwijs	86%	8%
Speciaal onderwijs	8%	4%
Vmbo/pro/woo/havo/vwo	6%	72%
Mbo/roc	1%	16%
Hbo	0%	3%

De afgestudeerden van de lerarenopleiding VO met een voltijdbaan reageren ongeveer even vaak op de enquête als degenen met een deeltijdbaan. Bij de afgestudeerden van de lerarenopleiding BaO zien we bij het meetmoment 'direct na afstuderen' een verschil; degenen met een deeltijdbaan responderen vaker dan degenen met een voltijdbaan.

Tabel B6.9 Binnen het onderwijs: aanstelling pas afgestudeerde leraren in aantal uren (volgens enquête en CBS-microdata)

		Direct na afstuderen		Halfjaar na afstuderen		1 jaar na afstuderen	
		Enquête	CBS	Enquête	CBS	Enquête	CBS
BaO	Voltijd: ≥36 uur	48%	60%	58%	60%	60%	62%
	Deeltijd: <36 uur	52%	40%	42%	40%	40%	38%
VO	Voltijd: ≥36 uur	34%	34%	37%	34%	43%	40%
	Deeltijd: <36 uur	66%	66%	63%	66%	57%	60%

Samengevat

Binnen de bestandsanalyses hebben we meerdere malen de vergelijking gemaakt tussen de arbeidsmarktpositie en de kenmerken van enerzijds de groep die respondeert op de enquête en anderzijds de totale populatie.

Samengevat kunnen we het volgende zeggen:

- Arbeidsmarktpositie/groep: afgestudeerden die binnen het onderwijs werken, responderen iets vaker dan degenen die buiten het onderwijs of niet werken.
- Geslacht: kleine verschillen; alleen vrouwen die geen baan of een kleine baan hebben, responderen iets vaker dan mannen (dit verschil doet zich ook ongeacht het geslacht voor).
- Leeftijd: kleine verschillen; alleen jonge afgestudeerden van de lerarenopleiding VO die buiten het onderwijs werken, responderen minder vaak dan de oudere afgestudeerden binnen dezelfde groep.
- Regio: kleine verschillen, dit varieert per cohort en meetmoment.
- Vakgebied VO: kleine verschillen, dit varieert per cohort en meetmoment.
- Aanstellingsomvang binnen onderwijs: afgestudeerden met een deeltijdbaan (met name van de lerarenopleiding BaO) reageren iets vaker op de enquête dan degenen met een voltijdbaan.

De kenmerken van de afgestudeerden hebben dus amper invloed op de mate van representativiteit. We kunnen echter wel stellen dat er een lichte oververtegenwoordiging is bij de respons op de enquête van afgestudeerden die binnen het onderwijs werken. Dit was vooraf ook onze verwachting. Bij cohort 2007 zijn de verschillen kleiner dan bij cohort 2008 en 2009. De samenstelling van de populatie van 2007 was echter ook anders, aangezien deze ook mensen bevatte die al eerder een lerarenopleiding hadden afgerond.

De oververtegenwoordiging van afgestudeerden die in het onderwijs werken, heeft vooral invloed op het totaalbeeld van de arbeidsmarktpositie van pas afgestudeerde leraren. De tendens dat het aandeel afgestudeerden dat in het onderwijs werkt, toeneemt in de eerste jaren na afstuderen is ook te zien bij de totale populatie van afgestudeerde leraren. De oververtegenwoordiging van

afgestudeerden binnen het onderwijs heeft geen invloed op de andere resultaten die uit de enquête voortvloeien, zoals de mate van begeleiding van beginnende leraren, aangezien dat alleen betrekking heeft op de groep die in het onderwijs werkt. Een weging van de resultaten zal dan ook alleen verschil uitmaken voor de bepaling van de arbeidsmarktpositie.

69. Taakbesteding en taakbelasting van docenten in de BVE-sector
70. Taakbelasting van OOP in het Basisonderwijs
71. Zij-instroom in het beroep
72. Het leraarschap als nieuwe kans
73. Arbeidsmarktbarometer Primair Onderwijs 2001 - 2002: tussenrapport
74. Arbeidsmarktbarometer Voortgezet Onderwijs 2001 - 2002: tussenrapport
75. Arbeidsmarktbarometer BVE-sector 2001 - 2002: tussenrapport
76. Monitor decentrale budgetten 2001 - 2002
77. Wervings- en bindingspremies in Onderwijs, Zorg en Welzijn
78. Effectiviteit reiskostenregeling in Primair Onderwijs, Voortgezet Onderwijs en BVE-sector
79. Reële reïntegratiemogelijkheden voor gedeeltelijk arbeidsongeschikt onderwijspersoneel
80. Vaklieden voor de klas
81. Uitstroom uit het wachtgeld, bemiddeld of onbemiddeld
82. Duobanen voor schoolleiders in het Primair Onderwijs
83. Na(ar) de lerarenopleiding: onderwijsmonitor 2001
84. Verzuim onder personeel in het onderwijs in 2001
85. Oud en Wijs in het Onderwijs
86. Arbeidsmarktbarometer Primair Onderwijs 2001 - 2002: eindrapport
87. Arbeidsmarktbarometer Voortgezet Onderwijs 2001 - 2002: eindrapport
88. Arbeidsmarktbarometer BVE-sector 2001 - 2002: eindrapport
89. Model Microsimulatie Primair en Voortgezet Onderwijs
90. Attracting, developing and retaining effective teachers
92. Arbeidsmarktbarometer Primair Onderwijs 2002 - 2003: eindrapport
93. Arbeidsmarktbarometer Voortgezet Onderwijs 2002 - 2003: eindrapport
94. Arbeidsmarktbarometer BVE-sector 2002 - 2003: eindrapport
95. Evaluatie van het convenant tussen de minister van OCenW en SBO
96. Personeelsvoorziening en schoolkwaliteit in het Basis- en Voortgezet Onderwijs: eindrapport
97. De toekomstige arbeidsmarkt voor leraren en managers in het Primair en Voortgezet Onderwijs: prognoses 2003 - 2011
98. Teambeloning binnen de BVE: eindrapport
99. Monitor decentrale budgetten 2002 - 2003: eindrapport
100. Aandachtsgroepenmonitor 2003: eindrapport
101. Functiedifferentiatie in het onderwijs: eindrapport
102. Verzuim onder personeel in het onderwijs 2002: eindrapport
103. Wachtgeldrapport 2002: eindrapport
104. Arbeidsmarktbarometer Primair Onderwijs 2002 - 2003: eindrapport
105. Arbeidsmarktbarometer Voortgezet Onderwijs 2002 - 2003: eindrapport
106. Arbeidsmarktbarometer BVE-sector 2002 - 2003: eindrapport
107. Arbeidsmarktbarometer Primair Onderwijs 2003 - 2004: eindrapport
108. Arbeidsmarktbarometer Voortgezet Onderwijs 2003 - 2004: eindrapport
109. Arbeidsmarktbarometer BVE-sector 2003 - 2004: eindrapport
110. Loopbaanmonitor onderwijs: eindrapport
111. Arbeidssatisfactie in de loopbaan: eindrapport
112. Monitor decentrale budgetten 2003 - 2004: eindrapport
113. Arbeidsmarktbarometer Primair Onderwijs 2003 - 2004: eindrapport
114. Arbeidsmarktbarometer Voortgezet Onderwijs 2003 - 2004: eindrapport
115. Arbeidsmarktbarometer BVE-sector 2003 - 2004: eindrapport
116. Verzuim onder personeel in het onderwijs 2003: eindrapport
117. Aandachtsgroepenmonitor 2004: eindrapport
118. Arbeidsmarktbarometer Primair Onderwijs 2004 - 2005: eindrapport
119. Arbeidsmarktbarometer Voortgezet Onderwijs 2004 - 2005
120. Arbeidsmarktbarometer BVE-sector 2004 - 2005: eindrapport
121. Opdrachtgeverschap reïntegratie in het Primair en Voortgezet Onderwijs: eindrapport
122. Evaluatie van het Project Introductie van Mediation in de Onderwijssector: eindrapport
123. Bevoegd zijn en bekwaam blijven: eindrapport
124. Loopbaanmonitor onderwijs 2005: eindrapport
125. Arbeidsmarktbarometer Primair Onderwijs 2004 - 2005: eindrapport
126. Arbeidsmarktbarometer Voortgezet Onderwijs 2004 - 2005: eindrapport
127. Arbeidsmarktbarometer BVE-sector 2004 - 2005: eindrapport
128. Lesuitval in het Voortgezet Onderwijs 2004 - 2005: eindrapport
129. Verzuim onder personeel in het onderwijs in 2004: eindrapport
130. Aandachtsgroepenmonitor 2005: eindrapport
131. Verdiepingsthema's aandachtsgroepenmonitor 2005: eindrapport
132. Arbeidsmarktbarometer Primair Onderwijs 2005 - 2006: eindrapport
133. Arbeidsmarktbarometer Voortgezet Onderwijs 2005 - 2006: eindrapport
134. Arbeidsmarktbarometer BVE-sector 2005 - 2006: eindrapport
135. Monitor Arbeid, Zorg en Levensloop in het onderwijs 2005: eindrapport
136. Vroegtijdig uittreden of door tot 65 in het onderwijs?: eindrapport

137. Vrouwen in de schoolleiding in het basisonderwijs: eindrapport
138. Evaluatie pilots 'langer doorwerken in het onderwijs' en Nestor pilot: eindrapport
139. Gebruikers- en behoefteonderzoek Nota Werken in het Onderwijs: eindrapport
140. De betrokkenheid van de leraar bij onderwijsinnovaties: eindrapport
141. De toekomstige arbeidsmarkt voor onderwijspersoneel tot 2015: eindrapport
142. Verzuim en vervanging in het onderwijs 2005: eindrapport
143. Onderwijstijd en lesuitval in het Voortgezet Onderwijs 2005 - 2006: eindrapport
144. Arbeidsmarktbarometer Primair Onderwijs 2005 - 2006: eindrapport
145. Arbeidsmarktbarometer Voortgezet Onderwijs 2005 - 2006: eindrapport
146. Arbeidsmarktbarometer BVE-sector 2005 - 2006: eindrapport
147. Loopbaanmonitor Onderwijs 2006: eindrapport
148. Exploratie van beloningsverschillen in het onderwijs 2001 - 2004
149. Monitor arbeid, zorg en levensloop in het onderwijs 2006
150. Arbeidsmarktbarometer Primair Onderwijs 2006 - 2007
151. Arbeidsmarktbarometer Voortgezet Onderwijs 2006 - 2007
152. Arbeidsmarktbarometer BVE-Sector 2006 - 2007 Vacatures in het 3e kwartaal van 2006
153. Aandachtgroepenmonitor 2006
154. Remediërende programma's rekenen en taal
155. Bovenschoolse netwerken van docenten: eindrapport
156. Doorstroom leraren primair onderwijs naar voortgezet onderwijs
157. Duale trajecten en zijnstroom
158. Verzuim en vervanging in het Primair onderwijs 2006
159. Arbeidsmarktbarometer Primair onderwijs
160. Arbeidsmarktbarometer MBO
161. Arbeidsmarktbarometer Voortgezet Onderwijs
162. Onderwijstijd en lesuitval in het Voortgezet Onderwijs 2006 - 2007
163. Taal- en rekenproblematiek Pabo-instromers
164. Monitor arbeid, zorg en levensloop in het onderwijs 2007
165. Loopbaanmonitor Onderwijs 2007
166. Arbeidsmarktbarometer Primair Onderwijs 2007 - 2008
167. Arbeidsmarktbarometer Voortgezet Onderwijs 2007 - 2008
168. Arbeidsmarktbarometer MBO 2007 - 2008
169. Aandachtgroepenmonitor 2007
170. De toekomstige arbeidsmarkt voor onderwijspersoneel 2007 - 2015
171. Wat leraren bindt aan het onderwijs
172. Monitor 'Professionele arbeidsorganisatie' voor de onderwijssectoren PO, VO en BVE
173. Loopbanen van leraren door de tijd heen
174. Verzuim en vervanging in het Primair Onderwijs 2007
175. Arbeidsmarktbarometer Primair Onderwijs 2007 - 2008
176. Arbeidsmarktbarometer Voortgezet Onderwijs
177. Arbeidsmarktbarometer MBO 2007 - 2008 Vacatures in het schooljaar 2007 - 2008: eindrapport
178. Onderwijstijd en lesuitval in het Voortgezet Onderwijs 2007 - 2008: eindrapport
179. Re-integratie en herplaatsing van werknemers in het Primair en Voortgezet Onderwijs die minder dan 35% arbeidsongeschikt zijn verklaard
180. Tijdsbesteding leraren Voortgezet Onderwijs: eindrapport
181. Loopbaanmonitor onderwijs 2008
182. Professionalisering in de BVE-sector
183. Evaluatie van het pilot project 'Wijs grijs in het onderwijs'
184. Verzuim en vervanging in het Primair Onderwijs 2008
185. Arbeidsbarometer po, vo, mbo 2008/2009
186. Loopbaanmonitor onderwijs 2009
187. Startmeting versterking functiemix
188. Teaching and learning international survey (Talis)
189. De zeggenschap van leraren
190. Professionalisering van leraren
191. Arbeidsmarktbarometer po, vo en mbo 2009-2010 Vacatures derde kwartaal 2009
192. Tussenmeting versterking functiemix 2010
193. De toekomstige arbeidsmarkt voor onderwijspersoneel 2010-2020
194. Arbeidsmarktbarometer po, vo en mbo 2009-2010 Jaarrapportage
195. Arbeidsmarktbarometer po, vo, mbo 2010 / 2011 Vacatures derde kwartaal 2010
196. Loopbaanmonitor onderwijs 2010
197. Monitor Convenant Leerkracht 2010 - Eindrapport
198. Arbeidsmarktbarometer po, vo en mbo 2010/2011 - Jaarrapport
199. Tussenmeting Convenant - Leerkracht 2011
200. Tussenmeting versterking functiemix 2011
201. Medewerkerstevredenheid in het mbo
202. Inventarisatie van lacunes in het opleidings- en scholingsaanbod
203. Loopbaanmonitor onderwijs 2011

Het op de omslag genoemde onderzoeksbureau is verantwoordelijk voor de gepubliceerde onderzoekresultaten.

Dit is een publicatie van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Uitgave: juni 2012

Zie ook: www.minocw.nl/actueel/beleidsonderzoeken
Vormgeving: Bureau "Wim Zaat", Moerkapelle
Download via: www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/documentenpublicaties

ISBN: 978-90-5910-175-3

Meer Info: Informatie Rijksoverheid
Tel. 1400 (lokaal tarief) of www.rijksoverheid